

İSTANBUL TAKAS VE SAKLAMA BANKASI A.Ş.
BORSA İSTANBUL A.Ş. PAY PİYASASI TAKAS VE MERKEZİ KARŞI TARAF HİZMETİ
ESASLARI PROSEDÜRÜ

BİRİNCİ BÖLÜM
Genel Hükümler

Amaç

MADDE 1- (1) Bu Prosedürün amacı, İstanbul Takas ve Saklama Bankası Anonim Şirketinin, BİAŞ Pay Piyasası'nda merkezi takas kuruluşu olarak vereceği takas ve merkezi karşı taraf hizmetine yönelik üyelik, teminat, takas, temerrüt, disiplin, gelir ve diğer konulara ilişkin usul ve esasları düzenlemektir.

Kapsam

MADDE 2- (1) Bu Prosedür, İstanbul Takas ve Saklama Bankası Anonim Şirketinin merkezi takas kuruluşu olarak BİAŞ Pay Piyasası'nda vereceği takas ve merkezi karşı taraf hizmetlerine yönelik üyelik, teminat, takas, temerrüt, disiplin, gelir ve diğer konulara ilişkin hususları kapsar.

Dayanak

MADDE 3- (1) Bu Prosedür, 30.12.2012 tarihli ve 28513 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 6362 sayılı Sermaye Piyasası Kanununun 77 ve 78 inci maddeleri, 27.06.2013 tarih ve 28690 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Ödeme ve Menkul Kıymet Mutabakat Sistemleri, Ödeme Hizmetleri ve Elektronik Para Kuruluşları Hakkında Kanun'un 10 uncu maddesi ile 18.07.2013 tarihli ve 28711 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan İstanbul Takas ve Saklama Bankası A.Ş. Merkezi Takas Yönetmeliği, 14.08.2013 tarih ve 28735 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan İstanbul Takas ve Saklama Bankası A.Ş. Merkezi Karşı Taraf Yönetmeliği, 28.06.2014 tarih ve 29044 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Ödeme ve Menkul Kıymet Mutabakat Sistemlerinin Faaliyetleri Hakkında Yönetmelik ve İstanbul Takas ve Saklama Bankası A.Ş. Borsa İstanbul A.Ş. Pay Piyasası Takas ve Merkezi Karşı Taraf Hizmeti Esasları Yönergesi'ne dayanılarak düzenlenmiştir.

Tanım ve kısaltmalar

MADDE 4- (1) Bu Prosedürde geçen;

- a) **Açık teklif yöntemi:** Takasbank'ın bir işlemin eşleştiği anda Piyasa katılımcıları arasına girerek alıcıya karşı satıcı ve satıcıya karşı ise alıcı konumuna geçmesini,
- b) **Borsa/BİAŞ:** Borsa İstanbul Anonim Şirketi'ni
- c) **Çoklu pozisyon hesabı:** Takasbank nezdinde MKT üyeleri adına açılan, üyelerin kendi portföylerine veya müşterilerine ait pozisyonlarının toplu olarak izlendiği ancak her hâlükârda MKT üyesinin kendisine ait pozisyonlarla müşterilerine ait pozisyonların ayrıştırıldığı hesapları,
- ç) **Değerlenmiş teminat:** Toplam yatırılmış teminatın, teminat değerlendirme katsayıları, grup limitleri ve alt grup limitleri uygulaması sonucu hesaplanan tutarını,
- d) **Genel Müdür:** İstanbul Takas ve Saklama Bankası Anonim Şirketi Genel Müdürü'nü,
- e) **Genel Yönetmelik:** 30/05/2013 tarihli ve 28662 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Merkezi Takas Kuruluşlarının Kuruluş ve Çalışma Esasları Hakkında Genel Yönetmeliği,
- f) **Gün içi risk hesaplama:** Gün içerisinde belirlenen teminat ve pozisyonlara ilişkin son bakiyeler ve fiyatlar kullanılarak yapılan risk ve teminat değerlendirmelerini,
- g) **İşlemci Kuruluş:** Piyasada işlem yapma yetkisi bulunan ancak söz konusu işlemlere ilişkin yükümlülüklerin tasfiyesini bir genel MKT üyesi aracılığı ile gerçekleştiren kuruluşu,
- ğ) **Kanun:** 30/12/2012 tarihli ve 28513 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 6362 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu'nu,
- h) **Kurul:** Sermaye Piyasası Kurulu'nu,
- ı) **MKK:** Merkezi Kayıt Kuruluşu Anonim Şirketini,
- i) **MKT:** Merkezi karşı tarafı,

- j) **Menkul Kıymet:** Borsa İstanbul Pay Piyasası'nda işlem gören ve 6362 Sayılı Sermaye Piyasası Kanunu'nda menkul kıymet olarak tanımlanmış her türlü sermaye piyasası aracını,
- k) **Merkezi Karşı Taraf Yönetmeliği:** 14.08.2013 tarihli ve 28735 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan İstanbul Takas ve Saklama Bankası A.Ş. Merkezi Karşı Taraf Yönetmeliği'ni,
- l) **Merkezi Takas Yönetmeliği:** 18.07.2013 tarihli ve 28711 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan İstanbul Takas ve Saklama Bankası A.Ş. Merkezi Takas Yönetmeliği'ni,
- m) **Pay:** Ortaklığın sermayesini temsil eden ve sahibine ortaklık hakkı veren menkul kıymeti,
- n) **Piyasa:** Borsa İstanbul A.Ş. Pay Piyasası'nı,
- o) **Pozisyon:** Piyasa'da gerçekleşen işlemlerle ilgili olarak ortaya çıkan takas borç ve alacaklarını,
- ö) **Prosedür:** Yönergede belirlenen kural ve esaslar çerçevesinde işleyiş ve uygulamalara ilişkin usulleri içeren ve Genel Müdür tarafından onaylanan uygulama esaslarını,
- p) **Sistem:** BİAŞ Pay Piyasası'nda gerçekleştirilen işlemlerin takası amacıyla oluşturulan Takasbank sistemini,
- r) **Takas:** 6493 sayılı Ödeme Ve Menkul Kıymet Mutabakat Sistemleri, Ödeme Hizmetleri Ve Elektronik Para Kuruluşları Hakkında Kanun ile Merkezi Karşı Taraf Yönetmeliğinde yer alan takas tanımını,
- s) **Takasbank:** İstanbul Takas ve Saklama Bankası Anonim Şirketini,
- ş) **Tekil pozisyon hesabı:** Takasbank nezdinde MKT üyeleri adına açılan hesapların alt hesabı olarak üyelerin tek bir müşterisine veya üyelerin kendi portföylerine ait pozisyonların izlendiği hesapları,
- t) **Teminat hesapları:** Takasbank nezdinde MKT üyeleri adına açılan, üyelerin kendi portföylerine veya müşterilerine ait pozisyonlar nedeniyle bulundurmaları gereken teminatların izlendiği hesapları,
- u) **Takas için alınan teminat:** MKT hizmeti verilmeyen menkul kıymetlerde, bir temerrüdün vukuu bulması ile bu temerrüdün çözülmesine kadar geçen sürede, temerrüde konu menkul kıymetin fiyat değişim riskinden etkilenilmemesi amacıyla üyelerden tahsil edilen tutarı,
- ü) **TCMB:** Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Anonim Şirketini,
- v) **Üye:** Takasbank tarafından Piyasa'da merkezi karşı taraf olarak verilen takas hizmetlerine taraf olmalarına, Merkezi Karşı Taraf Yönetmeliği'nin 6 ncı maddesi çerçevesinde izin verilen MKT üyelerini,
- y) **Yönerge:** İstanbul Takas ve Saklama Bankası A.Ş. BİAŞ Pay Piyasası Takas ve Merkezi Karşı Taraf Hizmeti Esasları Yönergesini,
- z) **Yönetim Kurulu:** Takasbank Yönetim Kurulu'nu, ifade eder.

İKİNCİ BÖLÜM

Üyeliğe İlişkin Esaslar

Üyelik

MADDE 5- (1) Yönergenin 8 inci maddesinde belirlenen şartları sağlayan yatırım kuruluşları Yönetim Kurulu tarafından yetkilendirilmeleri koşuluyla Piyasa'da yapılan işlemler için Sistemde Takasbank tarafından verilecek MKT uygulamasına üye olabilirler.

Üyelik türleri

MADDE 6- (1) Üyeler, doğrudan MKT üyesi ve genel MKT üyesi olmak üzere ikiye ayrılır.

(2) Doğrudan MKT üyeleri, sadece kendilerinin ve/veya müşterilerinin takas işlemlerini gerçekleştirmeye yetkilidir.

(3) Genel MKT üyeleri, kendilerinin ve/veya müşterilerinin takas işlemlerinin yanı sıra işlemci kuruluşların takas işlemlerini de gerçekleştirmeye yetkilidirler.

- (4) Genel ve doğrudan MKT üyeliği ayrımı, üyenin öz sermaye tutarı, iç sistemlerinin ve teknik altyapısının yeterliliği ile Takasbank tarafından gerçekleştirilen içsel derecelendirme, mali tahlil ve istihbarat çalışmaları dikkate alınarak yapılır.
- (5) Piyasada işlem yapan üyeler, statü değişikliği talep etmediği sürece doğrudan MKT üyesi olarak kabul edilir.
- (6) Piyasada genel MKT üyeliği için başvuruları Prosedürün yürürlüğe giriş tarihi ile başlar.

Üyelik türleri arasında geçiş

MADDE 7- (1) Genel ve doğrudan MKT üyelerinin üyelik durumları Takasbank tarafından belirlenmiş olan şartlara uyumları gözetilerek değiştirilebilir. Bu kapsamda, bir doğrudan MKT üyesi sonradan genel MKT üyesi olarak kabul edilebileceği gibi, bir genel MKT üyesi de doğrudan MKT üyesi olarak kabul edilebilir.

- (2) Genel MKT üyeleri, doğrudan MKT üyesi olmak için başvurabilir. Genel MKT üyelerinin bu yöndeki başvuruları eğer varsa takas işlemlerini gerçekleştirdiği işlemci kuruluşlara ilişkin tüm hak yükümlülük ve hesapların devir veya tasfiyesi kaydıyla Takasbank tarafından kabul edilebilir.
- (3) Genel MKT üyeliği kriterlerini taşıyan doğrudan MKT üyelerinin genel MKT üyeliği başvuruları Takasbank tarafından 2 ay içerisinde karara bağlanır. 2 aylık sürenin hesaplanmasında ek bilgi ve belge talep edilmesi nedeniyle geçen süre dikkate alınmaz.
- (4) Genel MKT üyeliği şartlarını kaybeden üyeler, şartların kaybedildiğinin Takasbank tarafından kendilerine bildirildiği tarihten itibaren, Yönetim Kurulu tarafından belirlenen süre içerisinde, ilgili kriterleri tekrar sağlayamamaları halinde, Yönerge'nin 8 inci maddesinde yer alan şartları taşımaları kaydıyla, doğrudan MKT üyesi olarak yetkilendirilebilirler. Bu takdirde, varsa işlemci kuruluşlara ilişkin tüm hak, yükümlülük ve hesapların bir başka genel merkezi karşı taraf üyesine devri veya tasfiyesinin tamamlanması zorunludur. Bu zorunluluğun yerine getirilmemesi durumunda Yönergenin 13 üncü maddesi uygulanır.

MKT Üyelik şartları

MADDE 8- (1) Üyelik şartlarının sağlandığının tespiti ve değerlendirmesi Takasbank'a ait olup üyelik için MKT Yönetmeliği'nin 7 inci maddesinde belirtilen şartlara ilaveten asgari olarak aşağıdaki koşulların sağlanmış olması gerekmektedir.

- a) Merkezi Takas Yönetmeliği'nin üyeliğe ilişkin şartlarının sağlanmış olması,
 - b) Piyasa'da mevzuata aykırılıklar sebebiyle işlem yapma yetkisinin kaldırılmamış olması,
 - c) İçeriği Takasbank tarafından belirlenen MKT hizmetine ilişkin sözleşme ve/veya taahhütnamelerin imzalanarak Takasbank'a ibraz edilmiş olması,
 - ç) Mali bünyesinin Takasbank'a karşı taahhütlerini yerine getirebilecek düzeyde olması,
 - d) Takasbank tarafından talep edilecek diğer bilgi ve belgelerin sunulmuş olması.
 - e) Üyelerin Yönetim Kurullarınca; bilgi işlem, risk yönetimi, iç kontrol ve iç denetim sistemleri ile ilgili Takasbank tarafından belirlenen örneğe uygun beyannameyi onaylayarak ibraz etmiş olmaları,
 - f) Takasbank, MKK ve Takasbank tarafından belirlenen muhabir bankalar nezdinde ilgili hesapların açılması,
- (2) Aracı Kurumların Doğrudan MKT üyesi olabilmesi için birinci fıkrada sayılanların yanı sıra aşağıdaki şartlarında sağlanmış olması gerekmektedir.
- a) Borsa'da mevzuatı çerçevesinde Piyasa'ya üye olunması
 - b) İlgili mevzuat uyarınca sınırlı veya genel saklama hizmetine ilişkin yetkisinin bulunması,
 - c) Asgari 10.000.000 TL öz sermayeye sahip olması,
 - ç) Takasbank tarafından yapılan içsel derecelendirme sonucunda asgari D notuna sahip olması,
- (3) Aracı Kurumların Genel MKT üyesi olabilmesi için birinci fıkrada sayılanların yanı sıra aşağıdaki şartlarında sağlanmış olması gerekmektedir.

- a) Yapılan işlemlerden kaynaklanan pozisyonları ve teminatları saklamasına imkân veren genel saklama hizmetine ilişkin faaliyet izninin alınmış olması,
 - b) Asgari 75.000.000 TL tutarında öz sermayeye sahip olması,
 - c) Takasbank tarafından yapılan içsel derecelendirme sonucunda asgari B notuna sahip olması.
- (4) Bankaların Genel MKT üyesi olabilmesi için birinci fıkrada sayılanların yanı sıra aşağıdaki şartlarında sağlanmış olması gerekmektedir.
- a) Yapılan işlemlerden kaynaklanan pozisyonları ve teminatları saklamasına imkân veren genel saklama hizmetine ilişkin faaliyet izninin alınmış olması,
 - b) Asgari 500.000.000 TL tutarında öz sermayeye sahip olması,
 - c) Takasbank tarafından yapılan içsel derecelendirme sonucunda asgari B notuna sahip olması.
- (5) Takasbank tarafından yapılan içsel derecelendirme çalışması kapsamında firmanın notunun belirlenmesinde ilgili firmanın mali tabloları, faaliyet raporu, firma tanıtıcı bilgiler formu, firma ana bilgiler formu, piyasalardaki işlem hacimleri, Türk Lirası saklama bakiyeleri, temerrüt ve istihbarat bilgileri, varsa derecelendirme kuruluşlarından alınan notlar, piyasa istihbarat bilgileri ile yazılı ve görsel medyada çıkan haberler kullanılır. Takasbank kullandığı içsel derecelendirme metodolojisinde dikkate aldığı parametreler ile bu parametrelerin derecelendirme notlarına etkisini internet sitesinde duyurur.
- (6) Takasbank teknik altyapı, bilgi işlem, risk yönetimi, iç kontrol ve iç denetim sistemlerinde arayacağı asgari kriterleri belirlemeye, aranan kriterleri karşılayamayan kuruluşlara uyum için süre vermeye, taahhüt almaya ve kriterlerin sağlanıp sağlanmadığını denetlemeye yetkilidir.
- (7) Yönetim kurulu, asgari öz kaynak tutarlarını ilgili sermaye piyasası ve bankacılık düzenlemeleri ile piyasa şartlarını dikkate alarak artırmaya veya eski düzeyine kadar indirmeye yetkilidir.

Üyelik başvurusu ve kabulü

MADDE 9- (1) Üyelik için başvuracak kuruluşların, Takasbank Genel Müdürlüğü'ne hitaben başvuru talebini ve bu Prosedürde üyelik için aranan şartların yerine getirildiğini tevsik eden bilgi ve belgeleri içeren bir yazı ile müracaatta bulunması ve bu yazının ekinde, Merkezi Takas Yönetmeliği'nin 10 uncu maddesinde belirtilen bilgi ve belgeler ile aşağıda belirtilen belgeleri Takasbank'a göndermeleri gerekmektedir.

- a) Üyelik başvuru formu,
 - b) Yetki Belgesi (noter tasdikli örneği),
 - c) Doğrudan MKT üyeliği için başvuran üyelerin Piyasa'da faaliyet gösterdiğine dair Borsadan alınacak belge,
 - ç) Üyelik Sözleşmesi ve Sözleşme Öncesi Bilgi Formu
 - d) Nakit, Kıymet, Teminat, Şartlı Virman ve Elektronik Fon Transfer Talimatı Taahhütnamesi,
 - e) Faks Cihazı ile İstanbul Takas ve Saklama Bankası A.Ş.'ye Gönderilecek Müşteri Talimatları ile İlgili Uygulama Sözleşmesi,
 - f) Takasbank tarafından ilgili mevzuat çerçevesinde talep edilecek diğer belgeler
- (2) Üyelik başvurularının Takasbank tarafından değerlendirmeye alınması için, bu maddenin birinci fıkrasında yer alan bilgi ve belgeler ile Takasbank tarafından istenecek diğer bilgilerin tamamlanmış olması gerekir. Takasbank yapılan başvuruları 8 inci maddede aranan şartların yerine getirilip getirilmediği açısından değerlendirir. Başvuruya ilişkin Takasbank tarafından alınan karar ilgiliye yazılı olarak 2 ay içerisinde bildirilir. 2 aylık sürenin hesaplanmasında ek bilgi ve belge talep edilmesi nedeniyle geçen süre dikkate alınmaz.
- (3) Üyelik başvurusu kabul edilen kurumun Takasbank nezdinde faaliyetlerine başlayabilmesi için üyelik başvurusunun uygun görüldüğünün tebliğinden itibaren 1 ay içerisinde;
- a) Üyelik giriş ücretini yatırması,
 - b) Üyelik teminatını yatırması,
 - c) Garanti Fonu katkı payını yatırması,

- ç) Takasbank sistemi üzerinde Üye adına işlem yapacak olan personeli yetkilendirmesi gerekir.

Aksi takdirde ilgili kuruma verilen üyelik izni iptal edilir. Söz konusu yükümlülüklerin yerine getirildiği tarih, kurumun Piyasa'da sunulan merkezi karşı taraf hizmetine üye olduğu tarih olarak kabul edilir ve üye bu tarihten itibaren işlem yapmaya hak kazanır.

Üyelerin genel yükümlülükleri

MADDE 10- (1) Üyelerin aşağıda sayılan hususlara uyması zorunludur:

- a) Bu Prosedür ve ilgili diğer mevzuatla piyasa takas işlemleri ve merkezi karşı taraf hizmetine ilişkin olarak belirlenen tüm ilke ve kurallara uygun hareket etmek,
- b) Müşterilerine ve diğer üyelere karşı iyi niyet ve dürüstlük ilkelerine uygun davranmak,
- c) Takasbank tarafından öngörülen garanti fonu katkı paylarını yatırmak,
- ç) MKT üyesi olabilmek için gerekli iç kontrol, risk yönetimi ve iç denetim mekanizmalarının sürekliliğini sağlamak amacıyla gerekli tüm önlemleri almak,
- d) Ayrıştırılmış tekil hesap açılması durumunda, Takasbank nezdinde üye hesapları ile bunlara bağlı alt hesapların taşınmasının gerektiği hallerde devralacak bir genel MKT üyesinin önceden belirlenmiş olması halinde müşterileri ile imzaladığı çerçeve sözleşmelerde söz konusu hususa ilişkin bilgilere yer vermek,
- e) Ayrıştırılmış tekil hesap açılması durumunda, teminatların izlendiği hesapların yapısı ve Takasbank tarafından sağlanan ayrıştırmanın kapsamı, Takasbank nezdinde açılan teminat hesapları üzerindeki tasarruf yetkisinin üyeye ait olduğu ve Takasbank tarafından bu yetkinin sadece bulunması gereken teminatla sınırlı olarak kısıtlandığı hususlarında müşterilerinin tam ve doğru olarak bilgilendirilmesini temin etmek,
- f) Adına ayrıştırılmış tekil hesap açılan müşteri/müşteriler hakkında, Kurul tarafından alınabilecek tedbir ve/veya işlem yasağı kararları ile buna benzer kısıtlamalar olması halinde ivedilikle Takasbank'ı bilgilendirmek,
- g) Çoklu müşteri pozisyon hesaplarında diğer müşterilerin pozisyonlarının da izlendiği, bu hesaplarla ilişkilendirilen teminatların çoklu hesaptan kaynaklanan toplam risk için kullanılacağı ve bu hesaplarla ilişkilendirilen teminatların Takasbank tarafından üyeye ait olduğunun kabul edildiği hususunda müşterilerini bilgilendirmek,
- ğ) Portföy hesapları için yatırılacak teminatları tamamen kendilerine ait varlıklardan karşılamak,
- h) Çoklu müşteri pozisyon hesapları için yatırılacak teminatları kendilerine ait veya Kanun'a uygun olarak üzerinde tasarruf yetkisi kazandığı teminatlarla karşılamak,
- ı) Çoklu müşteri pozisyon hesapları için yatırılan teminatlar müşterilerden veya diğer kişi ve kurumlardan mülkiyet devri sözleşmeleriyle sağlanmışsa, mülkiyet devir sözleşmelerinin muhafazasını, teminatların sağlandığı müşteri, kişi ve kurumlar ile çoklu müşteri pozisyon hesaplarına yatırılan teminatların eşleştirilmesini temin edecek etkin bir kayıt ve takip sistemi kurmak,
- i) Müşteri varlık ve teminatlarının izlenmesine ve saklanmasına ilişkin Kanun ve diğer ilgili düzenlemelerde yer alan tüm ilke ve kurallara uygun hareket etmek,
- j) Takasbank tarafından talep edilen aidat, ücret, komisyon ve diğer yükümlülükleri süresi içinde yerine getirmek,
- k) Takasbank'ın yapacağı sistem değişikliklerine belirlenen süreler içerisinde uyum sağlamak ve testlere iştirak etmek,
- l) Takasbank nezdindeki pozisyon hesapları ile kendi nezdindeki portföy/müşteri pozisyon ve teminatlarına ilişkin kayıtlar arasında sürekli mutabakatı tesis etmek,
- m) Teminatları Takasbank nezdindeki ilgili teminat hesaplarına yatırmak,
- n) Bu Prosedür kapsamındaki iş ve işlemleri ile ilgili olarak Takasbank ve Kurul tarafından gerekli görülen hususlarda talep edilecek her türlü bilgi ve belgeyi vermek ve Takasbank ile Kurul tarafından görevlendirilenlerce yapılacak incelemelerde her türlü desteği sağlamak,

- o) Yasal olarak tutmakla yükümlü oldukları defter ve kayıtlara ek olarak, Takasbank tarafından kararlaştırılan diğer kayıtları tutmak, bilgi ve belgeleri usulüne göre düzenlemek; bunları periyodik olarak veya Takasbank'ın istediği zamanlarda Takasbank'a iletmek ve söz konusu kayıt ve belgeleri 1 yıl boyunca saklamak,
 - ö) Doğrudan veya dolaylı yönetim kontrolüne sağlayan payların devredilmesi durumunda, Takasbank'a 15 gün içerisinde bildirimde bulunmak.
 - p) Merkez adresi, Yönetin Kurulu Üyeleri ve Genel müdür değişikliklerinin en geç değişikliğin gerçekleştiği tarihi izleyen iş günü Takasbank'a bildirmek,
 - r) Bu Yönerge kapsamındaki diğer yükümlülüklerini süresi içerisinde ve eksiksiz olarak yerine getirmek.
- (2) Herhangi bir üyenin, yükümlülüklerini kısmen veya tamamen yerine getiremeyeceğini öngörmesi halinde, durumu sebeplerini de içeren tüm tevsik edici bilgi ve belgelerle birlikte ivedilikle Kurula ve ilgili diğer kamu kurum ve kuruluşlarına bildirmesi zorunludur. Söz konusu bildirim, Takasbank'ın bu Prosedür'de belirlenen tedbirleri almasına engel teşkil etmez.
- (3) Üyeler Prosedür kapsamında düzenlenen faaliyetler çerçevesinde gerçekleştirmiş olduğu işlemlere ilişkin tüm yükümlülüklerin ifası ile çalışanlarının görevleri çerçevesinde yaptıkları işlerden sorumludur.
- (4) Doğrudan MKT üyeleri, kolektif yatırım kuruluşları adına gerçekleştirdikleri dâhil Piyasa'da gerçekleştirmiş oldukları tüm işlemlerin takasından sorumludur. Piyasada mevzuat çerçevesinde izin verilen yöntemlerle başka bir üyeye devredilen pozisyonlara ait sorumluluk devralan üyeye aittir.
- (5) Üyeler işlemlerini yetkilendirdiği personel adına tahsis edilen kullanıcı kodu ve şifreleri kullanarak uzaktan erişim yoluyla gerçekleştirirler. Tahsis edilen şifre kullanılarak sistemde yapılan işlemler ile şifrenin yetkisiz kişilerce kullanımından doğan sorumluluk üyeye aittir.
- (6) Sisteme erişimin mümkün olmadığı durumlarda işlemler üyeyi temsil yetkisi bulunan kişilerce verilecek yazılı talimatlar çerçevesinde Takasbank tarafından gerçekleştirilebilir.

Genel MKT Üyelerinin sorumluluğu

MADDE 11- (1) Bir işlemci kuruluşun takas işlemlerini gerçekleştiren genel MKT üyesi, ilgili işlemci kuruluşun kendisi üzerinden gerçekleştirdiği işlemlere ilişkin yükümlülüklerini Takasbank'a karşı kayıtsız şartsız yerine getirmekle sorumludur. Takası gerçekleştiren genel MKT üyesi ile takas işlemlerini gerçekleştirdiği işlemci kuruluş; işlemci kuruluşun kendisine ve müşterilerine ait ilgili genel MKT üyesi üzerinden gerçekleştirdiği işlemler nedeniyle Takasbank'a karşı oluşan yükümlülüklerden müşterek borçlu ve müteselsil kefil olarak sorumludurlar.

- (2) Bir genel MKT üyesi; takas işlemlerini gerçekleştirdiği işlemci kuruluşların, 12 nci maddedeki yükümlülükleri yerine getirip getirmediğini takip etmekle, yükümlülüklerin yerine getirilmediğinin anlaşılması halinde gerekli tüm tedbirleri almakla ve tedbirlere rağmen yükümlülüklerin hala yerine getirilmediğinin tespiti halinde ise aynı maddenin üçüncü fıkrasında yer alan hükümlere uygun hareket etmekle sorumludur.
- (3) Genel MKT üyesinin bu maddenin ikinci fıkrasında ifade edilen sorumluluğu, ilgili işlemci kuruluşun Piyasa'da gerçekleştirdiği işlemlerden dolayı Takasbank'a karşı olan tüm hak, yükümlülük ve hesaplarının başka bir genel MKT üyesine devri veya tasfiyesinin gerçekleşmesi şartıyla kaldırılır.

İşlemci Kuruluşların sorumluluğu

MADDE 12- (1) İşlemci kuruluşların pozisyon ve teminatları genel MKT üyelerine bağlı münhasıran açılmış alt hesaplarda izlenir.

(2) İşlemci kuruluşlar aşağıdaki hususların temini ile yükümlüdür:

- a) Pozisyon ve teminatların, gerek kendisi gerekse genel MKT üyesi nezdinde izlenmesi ve teminatlandırma yöntemleri ile ilgili olarak bu Prosedür'de yer alan düzenlemelere uymak,
- b) Müşteri varlık ve teminatlarının izlenmesine ve saklanmasına ilişkin Kanun ve diğer ilgili düzenlemelerde yer alan tüm ilke ve kurallara uygun hareket etmek,

- c) Bağlı olduğu genel MKT üyesi nezdindeki kendi müşterilerine ait hesaplar ile kendi nezdindeki müşteri pozisyon ve teminatlarına ilişkin kayıtlar arasında sürekli mutabakatı tesis etmek,
 - ç) Kendi müşterilerine ait genel MKT üyesi veya Takasbank nezdinde açılan teminat hesapları üzerindeki tasarruf yetkisinin ilgili genel MKT üyesine ait olduğu ve Takasbank tarafından bu yetkinin sadece kendi nezdindeki hesaplar ile ilgili olarak ve bulunması gereken teminatla sınırlı olarak kısıtlandığı hususlarında müşterilerinin tam ve doğru olarak bilgilendirilmesini temin etmek,
 - d) Bu Prosedür kapsamındaki iş ve işlemleri ile ilgili olarak ilgili genel MKT üyesi, Takasbank ve Kurul tarafından gerekli görülen hususlarda talep edilecek her türlü bilgi ve belgeyi vermek ve Takasbank ile Kurul tarafından görevlendirilenlerce yapılacak incelemelerde her türlü desteği sağlamak.
- (3) İlgili genel MKT üyesi tarafından, herhangi bir işlemci kuruluşun bu maddenin ikinci fıkrasında sayılan yükümlülüklerini kısmen veya tamamen yerine getirmediğinin tespiti halinde durum söz konusu yükümlülüklerin yerine getirilmediğini tevsik edici tüm bilgi ve belgelerle birlikte ivedilikle Takasbank'a iletilir ve söz konusu aykırılıkların giderilmesini teminen gerekli tüm tedbirler alınır.
- (4) İşlemci kuruluşların müşterilerinin korunmasını teminen, genel MKT üyesi tarafından alınan tüm tedbirlere rağmen ilgili işlemci kuruluşun yükümlülüklerini tam olarak yerine getirmediği hallerde, işlemci kuruluşun müşterilerine ait pozisyon ve teminatlar, aralarındaki sözleşme çerçevesinde ilgili genel MKT üyesinin Takasbank'a ilettiği talep üzerine, talepte bulunan genel MKT üyesine devredilir. Devir Takasbank tarafından belirlenen pozisyon ve teminatların fiyatları dikkate alınarak yapılır. İşlemci kuruluş devredilen müşteri pozisyon ve teminatlarına ilişkin sahiplik bilgilerini, devralan Üyeye bildirir. Takasbank tarafından, ilgili genel MKT üyesinden alınan devir gerekçeleri ile devir işlemi hakkında 1 iş günü içinde Kurula ve ilgili kamu otoritesine bilgi verilir.
- (5) İşlemci kuruluşlara ilişkin ilgili oldukları diğer düzenlemelerde yer alan hükümler saklıdır.

Üye faaliyetlerinin kısıtlanması

MADDE 13- (1) Üyelerin bu Prosedür kapsamındaki faaliyetleri, aşığıdaki durumlarda Takasbank tarafından kısıtlanabilir.

- a) Merkezi Takas Yönetmeliği'nin 13 üncü ve/veya Merkezi Karşı Taraf Yönetmeliği'nin 14 üncü maddesi uyarınca, takas hizmeti verilen piyasa veya sermaye piyasası araçlarında faaliyetlerinin durdurulması veya üyelikten çıkarılması,
 - b) Yönerge, Prosedür ve üyelik sözleşmesinde belirlenen yükümlülüklerin yerine getirilmemesi,
 - c) Üye ile ilgili; protesto, haciz, ihtiyati tedbir gibi olumsuzluklar tespit edilmesi, faaliyetlerinin geçici veya sürekli olarak durdurulması, ilgili faaliyet yetki belgesinin iptali, herhangi bir nedenle Piyasa'da işlem gören sermaye piyasası araçları ile ilgili işlem yapmasının yasaklanması, haklarında tedrici tasfiye ya da iflas kararı verilmiş olması veya olumsuz istihbarat alınması,
 - ç) Takasbank tarafından periyodik olarak yapılan; istihbarat, mali tahlil ve/veya derecelendirme çalışması sonucu üyenin kredi değerliliğinin olmadığının veya azaldığının tespit edilmesi.
- (2) Bu maddede yazılı durumlardan birinin ortaya çıkması halinde Takasbank, üyenin mevcut pozisyonlarının kısmen veya tamamen tasfiye edilmesini kararlaştırabilir.
- (3) Üyenin faaliyetlerinin bu maddede yer alan hususlar nedeniyle kısıtlanması halinde durum, Borsa'ya, Kurul'a ve ilgili kamu otoritesine bildirilir.
- (4) Takasbank, faaliyetleri durdurulan veya üyelikten çıkarılan kurumun takas işlemlerinin tamamlanması amacıyla aşığıdaki tedbirler dâhil gerekli gördüğü her türlü tedbiri almaya yetkilidir.
- a) Üyenin doğrudan Takasbank nezdindeki hesapları üzerinde işlem yapmasını engellemek,
 - b) Takas borçlarının kapatılması amacıyla üyenin takas alacaklarını kullanmak,

- c) Üyenin Takasbank nezdinde serbest hesaplarında bulunan varlıklarına başvurmak.

Üyeliğin sona ermesi

MADDE 14- (1) MKT üyeliği,

- a) Bu Prosedür ve ilgili diğer düzenlemelerde belirlenen MKT üyeliği şartlarından herhangi birinin kaybedildiğinin Takasbank tarafından tespit edilmesi,
 - b) Bu Prosedür veya ilgili diğer düzenlemelerde yer alan yükümlülüklerin yerine getirilmemesi nedeniyle MKT sisteminin güvenli ve kesintisiz işlemlerini tehlikeye düşürecek önemli nitelikte risklerin ortaya çıktığının Takasbank tarafından tespit edilmesi,
 - c) MKT Yönetmeliğinin 14 üncü maddesinin ikinci fıkrası hükümleri çerçevesinde faaliyetleri kısıtlanan MKT üyelerinin aynı maddenin altıncı fıkrası ile kendilerine verilen azami altı aylık süre içinde ilgili yükümlülüklerini yerine getirmemiş olması,
 - ç) MKT üyesinin kendisinin talep etmesi, hallerinde Yönetim Kurulu kararı ile sona erdirilebilir.
- (2) Bu maddenin birinci fıkrasının (ç) bendi çerçevesinde MKT üyeliğini sona erdirmek isteyenler, durumu Takasbank'a yazılı olarak bildirir. Şu kadar ki, MKT üyeliğini sona erdirmek isteyen ilgili üyenin, MKT Yönetmeliğinin ve ilgili diğer düzenlemeler kapsamındaki tüm yükümlülüklerini yerine getirmiş olması şarttır. Bu hallerde Yönetim Kurulu, MKT üyeliğini sona erdirmeye izin verebilir.
- (3) Takasbank, bir MKT üyesinin üyeliğini sona erdirirken Borsa'nın görüşünü alır.
- (4) Takasbank, MKT üyeliği sona erdirilenlerin, takasını gerçekleştirdiği işlemci kuruluşlara ait işlemlerin düzenli ve kesintisiz bir şekilde yürütülmesini teminen, ilgili işlemci kuruluşlara ve onların müşterilerine ait pozisyonların başka bir genel MKT üyesine devri de dâhil olmak üzere gerekli tüm tedbirleri almaya yetkilidir.
- (5) MKT üyeliğinin sona erdirilmesi durumunda dâhi, üyeliğin sona erdirilmesine ilişkin Yönetim Kurulu kararı tarihine kadar yapılmış işlemlerle ilgili söz konusu kuruluşun Takasbank'a karşı bu Prosedür ve ilgili diğer düzenlemeler kapsamındaki yükümlülükleri devam eder.
- (6) MKT üyeliği sona erdirilen üye hakkında; Kurul, ilgili diğer kamu kurum ve kuruluşları ile ilgili piyasa yöneticisinin ivedilikle bilgilendirilmesi zorunludur.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Takas ve MKT hizmeti esasları

Takasbank'ın sorumluluğu

MADDE 15- (1) Takasbank, Piyasa'da gerçekleştirilen ve sistemde takası yapılan işlemlerde açık teklif yöntemiyle merkezi karşı taraftır. Söz konusu işlemlerde Takasbank alıcıya karşı satıcı, satıcıya karşı ise alıcı konumunda takasın tamamlanmasını taahhüt eder. Takasbank; Merkezi Karşı Taraf Yönetmeliği'nin 36 ncı maddesi ile belirlenen sınırlar saklı kalmak kaydıyla, üyeler tarafından bu Yönergede ve mevzuatta belirlenen usul ve esaslara uygun olarak Piyasa'da yaptıkları işlemlerden kaynaklanan takas yükümlülüklerini merkezi karşı taraf olarak üstlenir.

- (2) Açık teklif yönteminde Takasbank'ın işlemin taraflarına karşı olan yükümlülüğü, alım ve satım emirlerinin Piyasa'da eşleştiği anda başlayıp, takasın tamamlanmasıyla son bulur. Borsa tarafından iptal edilen işlemlere ilişkin, Takasbank'ın taraflara karşı olan yükümlülüğü, Takasbank tarafından işlemlerin iptal edildiğine dair güncellemeler yapıldığı anda ortadan kalkar. Merkezi Karşı Taraf Yönetmeliğinin 5 inci maddesinin dördüncü fıkrası çerçevesinde işlem bazında üyeye tahsis edilen limitin aşıldığı durumda, Yönetmeliğin 33 üncü madde hükümleri saklı kalmak üzere, imtina ettiği işlemlerden kaynaklanabilecek zararlardan sorumlu değildir.
- (3) Piyasa'da gerçekleşen işlemlerde Takasbank'ın muhatabı üyelerdir. Üyelerin müşterilerine karşı ve genel MKT üyelerinin işlemci kuruluşlara karşı olan yükümlülüklerinden Takasbank sorumlu değildir.
- (4) İhraççıdan kaynaklanan riskler MKT olarak verilen taahhüt kapsamının dışındadır.

- (5) Temerrüt durumunda ortaya çıkacak likidite ihtiyaçlarının ve zararın karşılanmasında Merkezi Karşı Taraf Yönetmeliği'nin Beşinci Bölümünde yer alan hükümler uygulanır.

Takasa ilişkin genel esaslar ve MKT hizmeti sunulan pazar ve platformlar

MADDE 16- (1) Piyasa bünyesindeki pazar ve platformlarda yapılan bütün işlemlerin takası, Kurulca getirilen istisnalar hariç, Takasbank tarafından gerçekleştirilir. Merkezi Takas Yönetmeliğinin 17 nci maddesi hükmü saklıdır.

- (2) Piyasa bünyesinde bulunan pazarlarda/platformlarda yabancı para cinsinden gerçekleştirilen işlemlerin takası Takasbank tarafından muhabir banka ve/veya Takasbank nezdindeki hesaplar kullanılarak sonuçlandırılır.
- (3) Takasbank Yönetim Kurulu, Kurul tarafından da uygun görülmesi halinde, Borsanın talebi veya Borsa'nın görüşü alınmak suretiyle, Piyasa içinde yeni kurulacak veya halen mevcut pazar veya platformlardan bazılarında veya yeni ihraç edilecek veya halen işlem gören bazı menkul kıymetlerde sadece takas hizmeti verip MKT hizmeti vermeme veya MKT hizmetini sonlandırma kararı alabilir.
- (4) MKT hizmeti verilmeyen pazar/platform ve/veya menkul kıymetlere ilişkin işlemlerin takasının tamamlanması hususunda Takasbank'ın herhangi bir garantisi bulunmaz. Takas işlemlerinin süresi içinde tamamlanması borçlu üyelerin yükümlülüklerini zamanında yerine getirmesi koşuluna bağlıdır
- (5) Üyelerden, Piyasada MKT hizmeti verilmeyen menkul kıymetlere ilişkin takas işlemleri nedeniyle ortaya çıkabilecek temerrütlerde kullanılmak üzere tutarı Takasbank tarafından belirlenen yöntemler çerçevesinde hesaplanan teminat alınır. Takas için alınan teminatlar bir temerrüdün gerçekleşmesi ile bu temerrüdün çözülmesine kadar geçen sürede, temerrüde konu menkul kıymetin fiyat değişim riskinden etkilenilmemesini teminen üyelerden tahsil edilir. Takasbank'ın MKT hizmeti verilmeyen menkul kıymetlere ilişkin temerrütlerde sorumluluğu, takas için alınan teminatlarla sınırlıdır.

Yükümlülüklerin yerine getirilmesinde kullanılacak hesaplar

MADDE 17- (1) Takas işlemleri, Takasbank sistemi üzerinden gerçekleştirilir.

- (2) Üyelerin takasa konu işlemlerinden doğan hak ve yükümlülükleri Takasbank tarafından belirlenen hesaplar üzerinden hesaben sonuçlandırılır.
- (3) Piyasa'da gerçekleştirilen işlemlere ilişkin yükümlülükler takas tarihinde, ilgili nakit/menkul kıymet takas hesapları kullanılarak yerine getirilir.
- (4) Nakit takas işlemleri için Takasbank nezdinde üye adına,
- a) Nakit borçlar için 22 nolu "Üye Hisse Senedi Takas Borcu Hesabı" veya 88 nolu "Üye Hisse Senedi Brüt Takas Borcu Hesabı"
- b) Nakit alacaklar için 11 nolu "Üye Serbest Hesabı" açılır.
- (5) Kıymet takas işlemleri için,
- a) MKK nezdinde TBTAH "Takasbank Takas Havuz Hesabı" açılır.

Takas tarihi ve süresi

MADDE 18- (1) Piyasa'da gerçekleştirilen işlemlerin takas günü, işlem gününü takip eden ikinci iş günüdür (T+2).

- (2) Takas süreleri belirlenirken Takasbank ve Piyasa'nın açık olduğu iş günleri dikkate alınır. Takas işlemlerine ilişkin saatler aşağıdaki gibidir.

İşlem Tipi	Başlangıç Saati	Bitiş Saati
Net Takas Nakit Borç Kapatma	9:00	16:45 (16:45 Dahil)
Net Takas Kıymet Borç Kapatma	9:00	16:45 (16:45 Dahil)
Brüt Takas Nakit Borç Kapatma	9:00	16:45 (16:45 Dahil)
Brüt Takas Kıymet Borç Kapatma	9:00	16:45 (16:45 Dahil)

Şarh Virman (BISTECH)	9:00	17:05
Şarh Virman (Takasbank)	9:00	17:00

- (3) Yarım günlerde takas işlemi gerçekleştirilmez. Takas günü yarım güne denk gelen işlemlerin takası bir sonraki tam iş gününde gerçekleştirilir. Piyasa’da yarım günde yapılan işlemlerin takası ise, bir önceki günün işlemleri ile birleştirilerek, yarım günü izleyen ikinci iş gününde toplu olarak gerçekleştirilir.
- (4) Taraflarca menkul kıymet ya da nakit yükümlülüğünün takas tarihinden önce yerine getirilerek takas işlemlerinin sonuçlandırılması mümkün değildir.
- (5) Piyasa’nın takas son saatleri Borsa’nın görüşü alınarak Takasbank Yönetim Kurulu tarafından belirlenir.
- (6) Takas süresi; takas, saklama, ödeme veya piyasa işletim sistemlerinden kaynaklanan sorunlar nedeniyle Genel Müdür tarafından geçici olarak değiştirilebilir.
- (7) MKT hizmeti verilmeyen menkul kıymetlere ilişkin takas işlemlerinin süresi içinde tamamlanması borçlu üyelerin yükümlülüklerini zamanında yerine getirmesi koşuluna bağlıdır. İşlemlerin takas tarihinde ve süresinde tamamlanacağı hususunda Takasbank’ın herhangi bir garantisi bulunmamaktadır.

Para birimi

MADDE 19- (1) Takas işlemlerinden kaynaklanan nakit yükümlülüklerinin ödenmesinde işlemlerin gerçekleştirildiği para birimi kullanılır.

- (2) Piyasa düzenlemelerinde yer alması durumunda Türk Lirasından ayrı bir para birimi ile gerçekleştirilen işlemlerde, takas ilgili para birimi üzerinden gerçekleştirilebileceği gibi takas günü için ilan edilen TCMB döviz satış kuru üzerinden Türk Lirasına çevrilerek de gerçekleştirilebilir.

Takas işlemlerinin kesinliği

MADDE 20- (1) Piyasa’da gerçekleştirilen işlemlere ilişkin olarak ortaya çıkan takas talimat ve işlemleri ile ödeme işlemleri üye faaliyetlerinin geçici ya da sürekli olarak durdurulması, idari ve adli merciler nezdinde tasfiye işlemlerine başlanması durumu da dâhil olmak üzere, geri alınamaz ve iptal edilemez.

- (2) Üye için fon veya sermaye piyasası aracı aktarımlarının askıya alınmasını, bunlara sınırlama getirilmesini veya sürekli olarak durdurulmasını da içerecek şekilde fon veya sermaye piyasası araçları üzerinde tasarruf etmesini engelleyen kanunlarla düzenlenmiş her türlü tedbir ve karara ilişkin Takasbank’a tebligat yapılmasını takiben;

Üyenin;

- a) Borsa İstanbul A.Ş. Pay Piyasası’nda gerçekleştirmiş olduğu işlemler için;
 - i. Üye faaliyetinin durdurulması veya faaliyetlerinin devamına engel teşkil edecek bir hususun tespit edilmesi halinde, en hızlı iletişim aracı ile Borsa işlemlerinin durdurulması için Borsa bilgilendirilir.
 - ii Piyasa’da gerçekleşerek takas sistemine aktarılan tüm sözleşmeler kesinleşmiş sayılır ve netleştirmeye dahil edilerek netleştirme sonucunda oluşan borç ve alacakların takas işlemleri sonuçlandırılır. Ancak, sözleşme iptalleri istisna olup, sözleşme düzeltmeleri ve pozisyon aktarımları ise yeni hali ile takas işlemine dahil edilir.
 - iii.Üyenin Takasbank nezdinde bulunan mevcut nakit ve menkul kıymet bakiyeleri ile tesis etmiş olduğu teminatlar, yükümlülüklerinin sona erdirilmesi için kullanılır.

Transfer işlemlerinin kesinliği

MADDE 21- (1) Takasbank tarafından sağlanan ekranlar aracılığıyla, web servis ara yüzü üzerinden, SWIFT sistemi ve yazılı talimat ile iletilen transfer talimatları, talimatın Takasbank tarafından alındığı an itibari ile sisteme girilmiş sayılır. Bu emirler gerçekleşene kadar üye tarafından geri alınabilir.

(2) Transfer emrinin sisteme girilmesini müteakip transfer emrini veren üye ile söz konusu transfer emrine muhatap üyenin Takasbank sisteminde adına açılmış ilgili hesaplarda tutar ve/veya miktar değişiminin gerçekleştiği andan itibaren üyeler işlemten vazgeçemez ve işlem kesinleşmiş sayılır.

Netleştirme

MADDE 22- (1) Piyasa’da gerçekleştirilen işlemlerde net borç veya alacak tutarının hesaplanmasında menkul kıymet bazında müşteri/portföy ayırımı da gözetilerek çok taraflı netleştirme yönteminin uygulanması esastır. Netleştirme sonucunda her menkul kıymet karşılığında, nakit borç/alacak bilgilerini de içerecek şekilde takas talimatları oluşturulur. Üyelerin yükümlülükleri ise oluşturulan takas talimatları bazındadır. Günlük netleştirme uygulanır. Temerrüt hali dışında günler arasında yükümlülük ve alacaklar netleştirilmez. Prosedürün 18 inci maddesinin üçüncü fıkrası saklıdır.

(2) Kurul veya Borsa netleştirme işlemi yapılmadan takas yükümlülüklerinin yerine getirilmesine; Piyasa, pazar, işlem platformu, menkul kıymet veya yatırımcı bazında brüt takas uygulanmasına, brüt takas işleyişinden piyasa yapıcı ve/veya likidite sağlayıcı üyelerin muaf tutulmasına, toptan alış, satış işlemlerinin, özel işlem bildirimlerinin ve diğer bazı özellikli işlemlerin takasının netleştirme dışında tutulmasına, netleştirmenin sadece iki üye arasındaki işlemlerde yapılmasına veya belirli nitelikteki işlemlerin netleştirme dışında bırakılmasına karar verebilir.

Teslim karşılığı ödeme prensibi

MADDE 23- (1) Takas işlemlerinde teslim karşılığı ödeme prensibi uygulanır. Prensip çerçevesinde; takas gününde takas yükümlülüklerini yerine getirmeyen üyelerin takas alacakları ödenmez.

(2) Takas gününde kısmi olarak yerine getirilen yükümlülükler karşılığında alacaklar da kısmi olarak ödenebilir.

Likidite sırası

MADDE 24- (1) Piyasa’da işlem gören kıymetler likit ve likit olmayan şeklinde 2 gruba ayrılarak takas işlemleri gerçekleştirilebilir.

(2) Takasbank, üyeler tarafından yatırılan nakit tutarları belirleyeceği bir saate kadar sadece likit olmayan kıymetlerin takas işlemlerini gerçekleştirmek için kullanabilir.

Piyasa’da yapılan işlemlerin düzeltilmesi

MADDE 25- (1) Piyasa’da yapılan işlemlere ilişkin düzeltme işlemleri Takasbank sisteminde gerçekleştirilir.

(2) Borsa’ya gönderilen emre ilişkin gerçekleşen ve durumu aktif olan tüm sözleşmeler toplu olarak düzeltilebilir. Tarihi emirlerde ise emrin gönderildiği tarih ve bir sonraki işlem gününde gerçekleşen işlemler düzeltmeye konu olabilir. Aynı emirden gerçekleşen birden fazla işlem olması halinde tüm işlemlerin değiştirilmesi gerekmektedir. Emrin sadece bir kısmına ait işlemler değiştirilemez. Söz konusu düzeltme işlemlerinin yapılabilmesi için emir defterinde ilgili emre ait bekleyen bir kısmın bulunmaması gerekmektedir.

(3) Emir üzerinde yer alan işlem hesabı ve müşteri hesap no alanlarında düzeltme yapılması mümkün olup, müşteri kategorisi hesap türüne bağlı olarak otomatik olarak güncellenir. Diğer alanlar üzerinde ise düzeltme yapılamaz.

(4) Düzeltme işlemleri, işlemin gerçekleştiği andan T+1 günü Borsa seans kapanış saatine kadar yapılabilir. İşlem düzeltmelerine dair belirlenen saatler üzerinde Takasbank tarafından değişiklik yapılabilir.

Üyeler arası pozisyon aktarımı

MADDE 26-(1) Üyenin bir emre ait pozisyonlarını başka bir üyeye devretmesi mümkündür.

(2) Pozisyon aktarımı doğrudan ve pozisyon bazında olmak üzere 2 şekilde gerçekleştirilebilir.

- i. Doğrudan aktarım; Piyasa'da üye olan ancak takas üyesi olmayan bir kurum ile genel takas üyesi arasında olabileceği gibi doğrudan takas üyesinin belirli işlem hesapları ile genel takas üyesi arasında da olabilir. Söz konusu işlemler, üyeler arasında yapılan ve Bankaya bildirilen sözleşme çerçevesinde; emri ileten kurumun gerçekleşen işlemlerine ait pozisyonları otomatik olarak ilgili genel takas üyeleri altındaki pozisyon hesaplarına aktarmak suretiyle yapılır ve takas işlemleri aktarılan nihai hesaplar üzerinden gerçekleştirilir.
- ii. Pozisyon bazında aktarım; iletilen bir emre ait gerçekleşen işlemlerin münferit olarak herhangi bir takas üyesine devredilmesidir. Takas işlemleri devredilen üye hesapları üzerinden gerçekleştirilir.

(3) Pozisyon aktarımı; işlemin gerçekleştiği andan T+1 günü Borsa seans kapanış saatine kadar yapılabilir. Pozisyon aktarımlarına dair belirlenen saatler üzerinde Takasbank tarafından değişiklik yapılabilir. Tarihli emirlerde ise emrin gönderildiği tarih ve bir sonraki işlem gününde gerçekleşen işlemler pozisyon aktarımına konu olabilir.

(4) Pozisyon bazında pozisyonun devri, devredilen pozisyonun karşı üye tarafından kabulü ile mümkün olup, kabul edilmeyen pozisyonlar devredilmemiş sayılır.

İşlem Öncesi Depo Şartı

MADDE 27 - (1) SPK ve Borsa tarafından; bilgi suistimali ve Piyasa dolandırıcılığını önlemek amacıyla; yatırımcılara ve/veya sermaye piyasası aracı bazında, gerçek veya tüzel kişiler ile tüzel kişilerin yetkilileri ve ilgili sermaye piyasası araçlarına ilişkin olarak alım veya satım emri verildiğinde, emir konusu işleme ilişkin nakit veya sermaye piyasası aracının, yatırımcının emri verdiği yatırım kuruluşu nezdindeki hesaplarında bulunuyor olması veya emrin verildiği anda yatırım kuruluşuna peşinen tevdi edilmesi ve takas yükümlülüğü yerine getirilmeye kadar söz konusu nakit ya da sermaye piyasası aracının bu hesaplarda tutulması zorunluluğu (önceden depo şartı) getirilmesine karar verilebilir.

(2) Takasbank nezdinde müşteri bazında nakit hesaplar tutulmadığından ve kıymet takas yükümlülükleri ise MKK nezdindeki müşteri hesaplarındaki bakiyeler üzerinden gerçekleştirildiğinden, önceden depo şartı uygulanmasının, emir verilen yatırım kuruluşu tarafından yapılması zorunludur. Üye tarafından depo şartı kontrolü yapılmaması kaynaklı yükümlülüklerden Takasbank sorumlu tutulamaz.

Piyasa takas işlemleri

MADDE 28- (1) Piyasa'da gerçekleştirilen alım satım işlemlerinin takası, takas tarihinde, ilgili nakit/menkul kıymet takas hesapları kullanılarak gerçekleştirilir.

(2) Üyelerce Borsa'da gerçekleştirilen alım satım işlemleri eşleştirmede müşteri/portföy ayırımı da gözetilerek üye bazında takas pozisyonları oluşturulur.

(3) Takas pozisyonları anlık olarak üyeler tarafından izlenebilir. Pozisyon devri ile aktarılan işlemler de pozisyonlara yansıtılır.

(4) Takas pozisyonlarına göre, T+1 gün sonunda her menkul kıymet karşılığında, nakit borç/alacak bilgilerini de içerecek şekilde takas talimatları oluşturulur. Talimatlar T+2 gün başı itibariyle üyeler tarafından izlenebilir. Üyelerin yükümlülükleri oluşturulan takas talimatları bazındadır.

(5) Üyelerin takasa konu işlemlerinden doğan hak ve yükümlülükleri, Takasbank tarafından belirlenen ilgili nakit veya menkul kıymet hesapları kullanılarak hesaben sonuçlandırılır. Yükümlülükler, menkul kıymet borcu olan üyeler tarafından MKK nezdinde Takasbank takas hesapları, nakit borcu olan üyeler tarafından ise Takasbank nezdindeki nakit takas hesapları kullanılarak yerine getirilir.

(6) Takas, Takasbank tarafından belirlenen aralıklarda en fazla miktarda kaydın takasını yapacak şekilde toplu olarak sonuçlandırılır. Takas yükümlülüklerinin kısmi olarak yerine getirilmesi de mümkün olup, Takasbank tarafından belirlenen zamanlarda kısmi olarak yerine getirilen

yükümlülükler karşılığında kısmi takas yapılabilir. Takas alacak dağıtımları, dağıtım sırasındaki takas havuz bakiyeleri durumu ve üyelerin kalan yükümlülükleri dikkate alınarak yapılır.

- (7) Borsa, Piyasa'da gerçekleşen ancak takasının Takasbank dışında yapılmasına karar verilen işlemleri Takasbank'a bildirir.

Net nakit takası

MADDE 29- (1) Net nakit takas yükümlülükleri üyeler tarafından Takasbank nezdinde üye bazında açılan 22 nolu "Üye Hisse Senedi Takas Borcu Hesabı"na işbu Prosedür'deki saatler içerisinde yatırılır.

- (2) MKK nezdindeki ilgili hesaba aktarılmak suretiyle yerine getirilen menkul kıymet yükümlülüklerinin sistem tarafından mutabakatı yapılmasını takiben nakit takas alacakları serbestleşir.
- (3) Kısmen yerine getirilen yükümlülükler karşılığında takası sonuçlandırılan kayıtlara ait serbestleşen nakit alacakları da kısmi olarak ödenebilir. Takas alacak dağıtımları, dağıtım sırasındaki takas havuz bakiyeleri durumu ve üyelerin kalan yükümlülükleri dikkate alınarak yapılır.
- (4) Nakit alacakları, üyelerin Takasbank nezdindeki 11 nolu "Üye Serbest Cari Hesabı"na alacak kaydedilir.
- (5) Üyeler, gün başında oluşan net nakit takas borçlarının yanı sıra, gün sonunda mutabakatı sağlanmamış olan takas talimatlarına ait nakit borçlardan da sorumludur.

Net menkul kıymet takası

MADDE 30- (1) Net menkul kıymet yükümlülükleri Üyeler tarafından takas tarihinde işbu Prosedür'deki saatler içerisinde yerine getirilir.

- (2) Menkul kıymet takası, MKK nezdindeki üye havuz hesaplarından, Takasbank Takas Havuz Hesabı'na aktarımını takiben sistem tarafından mutabakatın yapılması ile sonuçlandırılır.
- (3) Menkul kıymet takas alacaklarının ödenebilmesi için, teslim karşılığı ödeme prensibi çerçevesinde nakit yükümlülüklerinin yerine getirilmiş ve sistem tarafından ilgili mutabakatın yapılmış olması gerekir.
- (4) Kısmen yerine getirilen yükümlülükler karşılığında takası sonuçlandırılan kayıtlara ait serbestleşen kıymet alacakları da kısmi olarak ödenebilir Takas alacak dağıtımları, dağıtım sırasındaki takas havuz bakiyeleri durumu ve üyelerin kalan yükümlülükleri dikkate alınarak yapılır.
- (5) Menkul kıymet takas alacakları üyelerin MKK nezdindeki ilgili hesaplarına aktarılır.

Brüt takas

MADDE 31 -(1) Kurul, Borsa veya piyasa işleticisinin, netleştirme işlemi yapılmadan takas yükümlülüklerinin yerine getirilmesine; piyasa, pazar, platform, menkul kıymet veya yatırımcı bazında brüt takas uygulanmasına, blok satış ve özel emir işlemlerinin takasının netleştirme dışında tutulmasına, netleştirmenin sadece iki üye arasındaki işlemlerde yapılmasına veya belirli nitelikteki işlemlerin netleştirme/brüt takas dışında bırakılmasına karar vermesi halinde; ilgili işlemler ayrılarak netleştirmeye/brüt takasa dâhil edilmez.

- (2) Üye, piyasada gerçekleştirmiş olduğu satış işlemi toplamı kadar menkul kıymet borçlu, karşılığındaki nakit tutarının toplamı kadar nakit alacaklı; alış işlemlerinin toplam tutarı kadar nakit borçlu, karşılığındaki toplam menkul kıymet adedi kadar menkul kıymet alacaklı olur. Borç/alacak kayıtları müşteri ve portföy ayırımı gözetilerek oluşturulur.
- (3) Brüt takas menkul kıymet ve nakit yükümlülükleri Üyeler tarafından takas tarihinde işbu Prosedür'deki saatler içerisinde yerine getirilir.
- (4) Brüt nakit takas yükümlülükleri Üyeler tarafından Takasbank nezdinde üye bazında açılan 88 nolu "Hisse Senedi Brüt Takas Hesabı"na işbu Prosedür'deki saatler içerisinde yatırılır.
- (5) Menkul kıymet takas borçları, MKK nezdindeki üye havuz hesaplarından, Takasbank Takas Havuz Hesabı'na aktarım yoluyla kapatılır.
- (6) Brüt takas nakit alacakları üyelerin Takasbank nezdindeki 11 nolu "Üye Serbest Cari Hesabı"na alacak kaydedilir.
- (7) Menkul kıymet takas alacakları üyelerin MKK nezdindeki ilgili hesaplarına aktarılır.
- (8) Brüt takasa konu menkul kıymet ve nakit alacakları, takas son saatinden sonra dağıtılır.

Piyasalar arası mahsup işlemleri

MADDE 32- (1) Takasbank tarafından işletilen piyasalar ile takas hizmeti verilen piyasalar/pazarlar arasında nakit ve/veya menkul kıymet mahsup talimatı iletilerek bir piyasadandan/pazardan olan alacakların diğer piyasa/pazar işlemlerinden kaynaklanan borçlara mahsup edilmesi mümkündür.

- (2) Mahsup talimatı verilebilecek piyasalar/pazarlar Takasbank tarafından belirlenerek üyelere duyurulur.
- (3) Nakit mahsup talimatları, talimatın verildiği gün EFT kapanış saatine kadar geçerli olup, EFT kapanış saatine kadar gerçekleştirilemeyen talimatlar geçerliliğini yitirir.
- (4) Mahsup talimatı verilmesine rağmen alacaklı olunan piyasadandan/pazardan alacağın aynı gün içerisinde alınmaması halinde, borçlu üye borçlu olduğu piyasaya/pazara borcunu aynı gün içerisinde ödemekle yükümlüdür.
- (5) Nakit mahsup talimatlarının;
 - a) Borçlanma Araçları Piyasası/Pay Piyasası/Pay Senedi Repo Pazarı/Borsa İstanbul Para Piyasası arasında iş günlerinde en geç saat 14:30'a,
 - b) Takasbank Para Piyasası ile diğer piyasalar/pazarlar arasında saat en geç 15:45'e kadar Takasbank'a elektronik olarak iletilmesi zorunludur.

Kolektif yatırım kuruluşu virman ve takas işlemleri

MADDE 33- (1) Aracı kurumların kolektif yatırım kuruluşları adına piyasada gerçekleştirmiş olduğu menkul kıymet satış işlemleri için; satışa aracılık eden her bir kurum bazında toplam satış miktarı kadar virman talimatı sistem tarafından otomatik olarak oluşturulur.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Hesap İşlemleri

Hesap yapısı

MADDE 34- (1) Piyasa'da işlem yapmak isteyen bütün üyeler, takas işlemlerinin gerçekleştirilebilmesi için gerekli olan nakit ve menkul kıymet hesaplarını Takasbank, MKK ve işlemin niteliği gerektirdiği takdirde, Takasbank tarafından belirlenecek muhabir banka nezdinde açmak zorundadırlar.

- (2) Takasbank nezdinde işlem, pozisyon ve teminatların takip edilebilmesi amacıyla işlem, pozisyon ve teminat hesapları açılır.
- (3) İşlem Hesabı, Piyasa'da eşleşen emirlerin işlem bazında izlendiği hesaptır.
- (4) Pozisyon hesaplarında işlemlerin netleştirilmesi sonucu hesaplanan net tutarlar ve net adetler yer alır. Risk yönetimi, pozisyon hesapları üzerinden yapılır.
- (5) Takasbank nezdinde üyelerin kendi portföylerine veya müşterilerine ait pozisyonlarına ilişkin teminatların izlendiği teminat hesapları açılır. Kurul izni çerçevesinde MKT hizmeti verilmeyecek pazar/platform ve/veya menkul kıymetlerin izlendiği teminat hesapları için müşteri/portföy ayırımına gidilmez.

Hesap tipleri

MADDE 35- (1) Takasbank nezdinde işlem hesapları ile ilişkilendirilen, pozisyon ve teminat hesapları "Müşteri" ve "Portföy" nitelikli olmak üzere iki farklı tipte açılabilir. Portföy hesabı, üyenin kendi portföyü için yaptığı işlemlerin izlendiği hesaptır. Müşteri pozisyonlarının çoklu pozisyon hesaplarında toplu olarak izlenmesi esastır. Kurul izni çerçevesinde MKT hizmeti verilmeyecek pazar/platform ve/veya menkul kıymetlerin izlendiği hesaplar için müşteri ve/veya portföy ayırımına gidilmez.

- (2) İşlemci kuruluşlar için genel MKT üyesine bağlı, genel MKT üyesinin diğer müşteri ve işlemci kuruluş hesaplarından ayrı, tekil portföy ve çoklu müşteri pozisyon hesapları açılır.
- (3) Pay Piyasası'nda müşteri pozisyon ve teminatlarının, MKT üyesi tarafından talep edilmesi halinde Takasbank nezdinde açılan kendisine bağlı tekil pozisyon hesapları ile müşteriye ait teminat alt

hesaplarında izlenmesi gereklidir. Ayırıştırılmış tekil işlem hesaplarına ilişkin detaylar aşağıda belirtilmiştir.

- a) Adına ayırıştırılmış tekil işlem hesabı açılacak yatırımcılar için; başvuru tarihinden önceki 6 aylık dönemde, ilgili yatırımcıya ait bütün hesaplar üzerinden yapılmış olan toplam işlem hacminin aylık ortalamasının 2 milyar Türk Lirası ve üzerinde olması gerekmektedir. Bu kriter, Takasbank tarafından Haziran ve Aralık ayları sonlarında kontrol edilir ve bu koşulu yerine getirmeyen tekil işlem hesapları pasif duruma getirilir. Şu kadar ki; 6 aylık inceleme dönemleri içerisinde açılan ayırıştırılmış tekil işlem hesapları, ilk olarak takip eden 6 aylık periyodun sonunda incelemeye tabi tutulur.
 - b) Müşterek hesaplardan gerçekleşen işlemler de, bu maddenin üçüncü fıkrasının (a) bendinde belirtilen toplam işlem hacmi gereksiniminin hesaplanmasına dahil edilir.
 - c) Ayırıştırılmış tekil işlem hesabı hizmetinden faydalanmak isteyen yatırımcılar için, müşterisi bulunduğu her bir yatırım kuruluşu bazında ayrı ayrı başvuruda bulunulması gerekmektedir.
 - ç) Bu maddenin üçüncü fıkrasının (a) bendinde bahsedilen söz konusu başvuru; ilgili yatırımcının sicil bilgilerini, müşterek hesaplar da dahil olmak üzere yatırım kuruluşu altındaki bütün aktif hesap numaralarını, bunlardan hangi hesap numaraları için ayırıştırılmış tekil işlem hesabı başvurusunun yapıldığını, başvuru yapılan bu hesapların yatırım kuruluşundaki açılış tarihlerini, ayırıştırılmış tekil işlem hesabının kullanılmaya başlanacağı tahmini tarihi de içeren ve yatırım kuruluşunu temsil ve ilzama yetkili kişilerce imzalanmış bir üst yazı ile yapılır. Söz konusu hizmete dair yatırımcı ile yatırım kuruluşu arasında yapılan sözleşmenin bir nüshası da bu başvuru yazısına eklenir.
 - d) Bu maddenin üçüncü fıkrasının (d) bendinde bahsi geçen yatırımcı hesap numaralarının 14 karakter ve üzerinde olması durumunda, söz konusu yatırımcılar için yatırım kuruluşunda en fazla 13 karakterden oluşan yeni hesap veya hesaplar açılması ve başvurunun bu yeni hesaplar için yapılması gerekmektedir.
 - e) Bir yatırımcının, başvuru yapan yatırım kuruluşunda birden fazla hesabının bulunması ve bunlardan sadece bir veya birkaçı için ayırıştırılmış tekil işlem hesabı başvurusu yapılması halinde, başvuru yapılmayan hesaplardan gerçekleşen işlemlerin takas işlemleri ve teminat yönetimi, söz konusu aracı kurumun çoklu müşteri hesaplarından ve ilgili teminat hesaplarından yapılmaya devam edilir.
 - f) Ayırıştırılmış tekil işlem hesaplarından gerçekleşen işlemler, bu yatırımcılar için açılacak yeni takas pozisyonu hesaplarında çoklu netleştirmeye tabi olmadan yine tekil olarak netleştirilir ve ayrı takas talimatları ile takas sürecine dahil edilir. Benzer şekilde, bu yeni takas pozisyonları için yeni teminat hesapları oluşturulur ve yatırım kuruluşu, tekil işlem hesaplarından gerçekleşen işlemler için oluşan teminat tamamlama işlemlerini bu yeni teminat hesaplarına üzerinden yapar.
 - g) Ayırıştırılmış tekil işlem hesapları için yapılan başvurular, 1 ay içerisinde Takasbank nezdinde sonuçlandırılır. 1 aylık sürenin hesaplanmasında ek bilgi ve belge talep edilmesi nedeniyle geçen süre dikkate alınmaz. Başvuru sonucu üyeye yazı ile bildirilir ve yazıda tekil işlem hesabının açılacağı tarihe de yer verilir.
 - ğ) Ayırıştırılmış tekil işlem hesaplarının açılması için, Takasbank tarafından önerilen ve Kurul tarafından uygun görülen ücretlendirme esasları üyelere ayrıca duyurulur.
- (4) Üyeler, kendi portföyüne ait pozisyon ve teminatlar ile müşteri pozisyon ve teminatlarını Takasbank sisteminde açılacak hesaplarda ayrı izler. Takasbank tarafından çoklu pozisyon hesapları ile ilişkilendirilmiş teminat hesaplarına üyeleri tarafından yatırılan teminatların Üyeye ait olduğu kabul edilir.

Hesapların açılması

MADDE 36- (1) İşlem yapılacak hesapların Takasbank sisteminde tanımlanmış olması gerekir.

- (2) İşlemci kuruluşlar için genel MKT üyesi nezdinde hesap açılması zorunludur.
- (3) İşlemci kuruluşların müşterilerine ait tekil hesap açılmaz.

Ayrıştırma

MADDE 37- (1) Piyasa'da müşteri işlem, pozisyon ve teminatları, üyeye bağlı olarak açılan çoklu veya tekil işlem ve pozisyon hesapları ile bu hesaplarla ilişkilendirilen teminat hesaplarında, üyenin kendi işlem, pozisyon ve teminatlarından ayrı şekilde izlenir.

- (2) Üyenin kendi portföyüne ait işlem, pozisyon ve teminatlar, münhasıran üyeler için açılacak tekil işlem ve pozisyon hesabı ile bu hesaplara ilişkili teminat hesabında izlenir.

Hesap taşıma

MADDE 38- (1) Tekil veya çoklu pozisyon hesaplarında izlenen pozisyonlar ve bu pozisyonlarla ilişkili teminatlar, Takasbank'ın uygun görmesi halinde, devreden ve devralan MKT üyelerinin talimatıyla Takasbank tarafından MKT üyeleri arasında taşınabilir. Bu halde, devreden MKT üyesi, pozisyon ve teminatları devredilecek müşterilerinin yazılı onayını alır.

- (2) Çoklu pozisyon hesaplarının taşınabilmesi için, hesaplarda pozisyonu bulunan tüm müşterilerin talimatı gereklidir. Taşınması için müşterilerce talimat verilen çoklu pozisyon hesapları ile ilişkili teminatlar üyenin talimatı ile taşınır.
- (3) Takasbank'ın hesap taşıma taleplerini takas işlemlerinin sıhhati ve takasın güvenliği açısından reddetme hakkı saklıdır.
- (4) Temerrüt veya diğer sebeplerle üyelik faaliyetleri kısıtlanan veya üyeliği sona erdirilen bir üyeye bağlı hesaplarda izlenen pozisyonlar ile bu pozisyonlarla ilişkili teminatların bir başka üyeye aktarılması durumunda ise, taşıma işlemleri;
 - a) Devreden üye ile Takasbank arasında imzalanmış olan sözleşmede devralacak üyeye ilişkin önceden bir belirleme yapılmış olması halinde sözleşmede yer alan hükümler çerçevesinde,
 - b) Devreden üye ile Takasbank arasında imzalanmış olan sözleşmede devralacak üyeye ilişkin önceden bir belirleme yapılmamış olmasına rağmen taşımanın gerçekleşeceği tarihe kadar devreden üyenin devralacak bir üye ile sözleşme yapması halinde bu sözleşmede yer alan hükümler çerçevesinde,
 - c) Bu fıkranın (a) ve (b) bentlerinde yer alan hükümlere uygun olarak bir belirleme yapılmamış olması durumunda ise Takasbank tarafından devralacak bir üyenin bulunabilmesi halinde,

Takasbank tarafından gerçekleştirilir.

- (5) Hesap taşıma işlemi yapılması durumunda aktarılan hesaplarda yer alan teminatlar, faaliyetleri kısıtlanan veya üyeliği sona erdirilen üye nezdindeki kayıtlarla Takasbank kayıtları arasında mutabakat sağlanana kadar çekilemez. Adli ve idari mercilerce sürdürülen takiplere ilişkin hükümler saklıdır.
- (6) Üyenin Piyasa faaliyetlerinin kısıtlanması veya üyeliğinin sona erdirilmesi halinde, bağlı müşteri hesaplarından taşınabilecek ya da iade edilebilecek teminat tutarı, temerrüt sonrasında doğan değişim teminatı tutarlarının hesaplara yansıtılmasını takiben kalacak teminat miktarıyla sınırlıdır.
- (7) Pozisyon ve teminatları devralacak bir üyenin bulunamaması, bulunması için yeterli süre olmaması veya teminat açığı sebebiyle taşınamayan veya pozisyonların tasfiyesi sonrasında teminat açığı oluşan hesaplar Merkezi Karşı Taraf Yönetmeliği'nin Beşinci Bölümündeki esaslar dâhilinde tasfiyeye tabi tutulabilir. Devralacak bir üye bulunamaması sebebiyle taşınamayan hesaplardaki pozisyonların tasfiyesi sonrasında oluşacak teminat bakiyesi Merkezi Karşı Taraf Yönetmeliği'nin 27 nci maddesi çerçevesinde iade olunur.
- (8) Temerrüt veya diğer sebeplerle, üyelik faaliyetleri kısıtlanan veya üyeliği sona erdirilen bir üyeye bağlı hesaplara ilişkin olarak; söz konusu hesapların Kurul izni çerçevesinde MKT hizmeti verilmeyecek Pazar/platformlara ilişkin olması veya hesaplarda yer alan menkul kıymetlerin

Kurulca MKT hizmeti verilmemesine izin verilen menkul kıymetlerden olması halinde söz konusu Pazar/platform/menkul kıymetle ilgili pozisyonlarda Takasbank taşıma hizmeti vermeyebilir.

BEŞİNCİ BÖLÜM

Risk Yönetimi ve Teminatlandırma Esasları

Risk yönetimi

MADDE 39- (1) Piyasa’da risk yönetimi Takasbank tarafından yapılır. Piyasada yapılan risk yönetimi, Takasbank tarafından duyurulan zamanlarda, ilgili ana ait pozisyon ve teminat bakiyeleri ile bunlara ilişkin güncel fiyatlar kullanılarak yapılan risk ve teminat hesaplamalarını içerir.

- (2) Bu Prosedürün “Teminatlandırma Yöntemi” başlıklı bölümünde yer alan esaslar çerçevesinde her hesap için portföy bazlı teminatlandırma yöntemi kullanılarak “bulunması gereken teminat” hesaplanır. Yapılan hesaplama sonuçları BISTECH takas ekranlarına yansıtılır.
- (3) Piyasada işlem anı ve işlem sonrası risk yönetimi metotları uygulanır. Bu Prosedürün 40 ıncı maddesinde yer alan risk limiti kontrolleri ile teminat tamamlama çağruları işlem sonrası risk yönetimi katmanında yapılan hesaplamalar baz alınarak yapılır.
- (4) Üyelerin Takasbank nezdinde açtıkları hesaplarda yer alan takas pozisyonları ile teminatlar Takasbank tarafından asgari olarak her işgünü sonu itibarıyla güncelleme işlemine tabi tutulur.
- (5) Yapılan güncelleme işlemi sonucu teminatı yetersiz olan hesaplar için teminat tamamlama çağrısı yapılır. Teminat tamamlama çağruları, Takasbank tarafından sağlanan üye ekranları ve/veya raporlama yoluyla yapılır. Teminat tamamlama çağrısının sistem aracılığı ile gönderilmesi durumunda, başkaca bir ihbar ve bildirim gerek kalmaksızın üyenin çağrıyı aldığı kabul edilir. Üyenin sorumluluğu, Takasbank tarafından yapılan teminat tamamlama çağrısının üyeye ulaştığı anda başlar.
- (6) Üyeler teminat tamamlama yükümlülüklerini teminat yatırarak ve/veya pozisyon kapatarak yerine getirebilirler. Pozisyon kapatma miktarı olarak, bir önceki iş günü, gün sonunda hesaplanan bulunması gereken teminat tutarı ile ilgili iş günü risk hesaplama anlarında belirlenen en düşük bulunması gereken teminat tutarının farkı dikkate alınır. Teminat yatırma, çekme, değerlendirme, hesap güncelleme ve yükümlülüklerin yerine getirilmesi işlemleri pozisyon hesabı bazında gerçekleştirilir.
- (7) Kurul izni çerçevesinde MKT hizmeti verilmeyecek pazar/platform ve/veya menkul kıymetlere ilişkin takas için alınan teminat tutarının hesaplamasında, MKT hizmeti verilen pazar/platform ve/veya menkul kıymetlere uygulanan yöntem ve parametreler kullanılır.

Risk limitleri

MADDE 40- (1) Takasbank, MKT hizmeti verdiği piyasalarda Üyelere mali yeterlilikleri nispetinde risk limitleri tanımlar. Risk limitleri, Üyelerin MKT hizmeti verilen piyasalarda taşıdıkları pozisyonlar nedeniyle bulunması gereken teminat tutarları üzerinden belirlenir.

- (2) Risk limitleri MKT hizmeti verilen her bir Piyasa için ayrı ayrı olarak belirlenir, BISTECH sisteminde limit takibi belirlenen toplam tutar üzerinden yapılır.
- (3) Üyenin MKT hizmeti verilen tüm piyasalarda kendisi ve müşterileri için almış olduğu tüm pozisyonlardan kaynaklı toplam bulunması gereken teminatının risk limitini aşmış olduğu gün için risk hesaplama anlarında kontrol edilir.
- (4) Üyenin risk limitini aşması durumunda aşan kısım kademeli olarak bu maddenin 6 ncı fıkrasında belirlenmiş katsayılar ile çarpılır ve elde edilen toplam tutar, Üyenin risk limitine ilişkin aşımından kaynaklanan yükümlülüklerinin takip edildiği “ilave işlem teminatı” hesabına yansıtılır. İlave işlem teminatı hesabında teminat açığı olan Üyeye üye ekranları ve/veya raporlama yoluyla teminat tamamlama çağrısı yapılır. İlave işlem teminatı yükümlülüğünün, teminat tamamlama çağrısını takip eden iş günü saat 15:00’a kadar yerine getirilmemesi durumunda temerrüt hükümleri uygulanır.
- (5) Limitlerin %300’ü aşması durumunda ise teminat bakiyelerinin yeterli olup olmadığına bakılmaksızın Üyenin emir iletimi engellenir. Emir iletimi engellenen hesapların mevcut tüm pasif emirleri BISTECH işlem sisteminde otomatik olarak iptal edilir. Risk limiti hesaplamasına esas

bulunması gereken teminat tutarının, üyeye tanımlanan risk limitine oranının %300 seviyesinin altına inmesi durumunda, emir iletimine tekrar izin verilir.

- (6) Bir Üyeye ait tüm hesaplardaki bulunması gereken teminatların toplamının Üyenin risk limitine oranı ve ilgili oranlara denk gelen katsayılar aşağıda verilmiştir. Her bir aralığa denk gelen tutarlar münhasıran o aralık için belirlenmiş katsayılar ile çarpılarak limit aşımı sonucu talep edilecek ilave teminat tutarı toplamına ulaşılır.

Başlangıç Teminatı / Risk Limiti Oranı	Katsayı
%100 < oran ≤ %130	0,2
%131 < oran ≤ %150	0,3
%151 < oran	1,0

- (7) İlave işlem teminatı hesabına teminat olarak kabul edilecek varlıklar ile teminat değerlendirme sürecinde bu varlıklara uygulanacak grup limitleri aşağıda verilmektedir. Teminatların Üyenin kendisine ait olan veya üzerinde tasarruf hakkına sahip olduğu varlıklardan karşılanması zorunludur.

İlave İşlem Teminatı Hesabına Kabul Edilebilecek Varlıklar	Grup Limiti
Nakit Türk Lirası	En Fazla % 100
Konvertible Döviz (USD / EUR)	En Fazla % 100
DİBS	En Fazla % 100
T.C. Hazine Varlık Kiralama A.Ş. Tarafından İhraç Edilen Kira Sertifikaları	En Fazla % 100
Pay Senetleri (BIST100)	En Fazla % 100
Hisse Senedi Şemsiye Fonu Payları	En Fazla % 100
Borçlanma Araçları Şemsiye Fonu Payları	En Fazla % 100
Borsada İşlem Gören Standartta Altın	En Fazla % 100

ALTINCI BÖLÜM

Teminatlara İlişkin Esaslar

Üyelik teminatı

MADDE 41- (1) Takasbank'a olan aidat, ücret, komisyon ve benzeri yükümlülüklerin kendilerine verilen süre içerisinde yerine getirilmemesi durumunda ortaya çıkabilecek zararların telafisi amacıyla, genel MKT üyeleri 10.000 TL, doğrudan MKT üyeleri ise 5.000 TL üyelik teminatı yatırılır. Bu tutar Piyasa'da yaşanan gelişmeler dikkate alınarak Kurulun onayı alınmak şartıyla Yönetim Kurulu tarafından yeniden belirlenebilir. Üyelik teminatı Türk Lirası olarak yatırılır.

- (2) Üyelerin birinci fıkra kapsamındaki yükümlülüklerini yerine getirmemeleri durumunda, Takasbank ilgili tutarı üyelik teminatından tahsil eder. Tahsil işleminden sonra Üye, üyelik teminatını 3 iş günü içerisinde birinci fıkrada yer alan tutarlara tamamlar. Eksik tutarın tamamlanmaması halinde, ilgili tutar üyeden re'sen tahsil edilir.

- (3) Üyeliğin sona ermesi durumunda, üyenin Takasbank'a olan tüm yükümlülüklerinin tasfiye edilmiş olması şartı ile üyelik teminatı iade edilir.

Başlangıç ve değişim teminatları

MADDE 42- (1) Pay Piyasası'nda MKT hizmeti verilen menkul kıymet pozisyonlarından kaynaklanan risklerin karşılanması amacıyla üyelere başlangıç ve değişim teminatı talep edilir. Başlangıç

teminatı, üyenin temerrüde düşmesi halinde, temerrüdün ortaya çıktığı andan çözümlenmesine kadar geçen sürede Piyasa'da meydana gelebilecek fiyat değişimlerini karşılamak için başlangıçta alınır. Değişim teminatı ise, pozisyonların cari değerleri ile piyasa fiyatları arasındaki fark için talep edilir.

- (2) Başlangıç teminatına esas istatistiksel parametrelerin belirlenmesinde güven düzeyi %99,50, elde tutma süresi ise yeni yapılan işlemler için 2 gün olarak dikkate alınır, hesaplamanın yapıldığı işlem gününden önce yapılan işlemlerin elde tutma süresi takasa kalan gün sayısına göre ölçeklendirilir. Takası aynı gün gerçekleşecek pozisyonların marjin hesaplamalarına konu parametrelerin saptanmasında elde tutma süresi olarak 1 gün kullanılır. Belirlenen parametreler genel mektup ile duyurulur, Takasbank internet sitesinde yayımlanır ve piyasa şartları da gözetilerek ayda bir gözden geçirilir. Gerekli görülmesi halinde Takasbank bir aylık sürenin bitimini beklemeden piyasa şartları doğrultusunda risk parametrelerini revize eder.

Teminatlandırma yöntemi

MADDE 43- (1) Takasbank, portföy bazında teminatlandırma işlemlerinde portföy bazlı risk yönetimi algoritmasını baz alan BISTECH Marjin Yöntemini kullanır.

- (2) Üye kendi portföyünden kaynaklanan teminat yükümlülüğünü kendisine ait, çoklu müşteri pozisyon hesaplarından kaynaklanan teminat yükümlülüğünü ise kendisine ait veya üzerinde tasarruf yetkisine sahip olduğu teminatlardan, işlemci kuruluş portföyü veya müşteri pozisyonlarından kaynaklanan teminat yükümlülüğünü ise kendisine ait veya işlemci kuruluştan temin edilen işlemci kuruluşa ait veya işlemci kuruluşun üzerinde tasarruf yetkisine sahip olduğu teminatlarla karşılamak zorundadır. Takasbank tarafından çoklu pozisyon hesapları ile ilişkilendirilmiş teminat hesaplarına üyeleri tarafından yatırılan teminatların Üyeye ait olduğu kabul edilir.
- (3) Kurul izni çerçevesinde MKT hizmeti verilmeyecek pazar/platform ve/veya menkul kıymetlere ilişkin pozisyonlar üyeye ait, münferit bir hesapta MKT hizmeti verilen pozisyonlardan ayrı takip edilir ve takas için alınan teminat tutarı bu hesapta yer alan netleşmiş pozisyonlar üzerinden hesaplanır. Takas için alınan teminatların değerlendirilmesinde MKT hizmeti verilen pazar/platform ve/veya menkul kıymetlere ilişkin olarak tespit edilen parametreler ve varlıklar kullanılır.
- (4) BISTECH Marjin Yöntemi, aynı ürün grubunda yer alan sözleşmeleri gruplandırarak analiz eder. Takasbank, BISTECH Marjin Yöntemini kullanarak başlangıç teminatını aşağıdaki adımlarla hesaplar.
- 1. Adım: Ürün Grubu Risk Analizi
 - 2. Adım: Ürün Grupları Arası Risk Analizi
 - 3. Adım: Netleştirme etkisi analizi
 - 4. Adım: Başlangıç ve Değişim Teminatının Hesaplanması
 - 5. Adım: Toplam Teminat Gereksiniminin Hesaplanması

Ürün grubu risk analizi

MADDE 44 - (1) BISTECH Marjin Yöntemi risk analizini, ürün grupları bazında yapar. Her bir ürün grubunun riski diğer ürün gruplarından bağımsız bir şekilde hesaplanır. Bir ürün grubunun riski, tarama riski ve ürün grubu içi risk olarak tanımlanan vadeler arası yayılma pozisyonu riski toplamından oluşur.

- (2) Tarama Riski, portföy bazlı risk yönetimi algoritması tarafından, her bir sözleşme için "Fiyat Değişim Aralığı" (FDA) değerleri üzerine ilgili senaryoları kullanarak Risk Dizileri (Risk Arrays) hesaplaması sonucu belirlenen risk tipidir. Fiyat Değişim Aralığı, dayanak varlık/ürün grubu için oluşabilecek maksimum fiyat değişikliğini ifade eder.
- (3) Her bir ürün grubu için hesaplanan risk dizisi, ürün grubu içerisinde yer alan sözleşmelerin dayanak varlığının farklı fiyat senaryolarına göre ürün grubu için oluşabilecek teorik kar/zarar rakamını gösteren değerdir. Risk dizileri aşağıdaki tabloda yer alan 16 standart senaryo kullanılarak hesaplanır. Bunlardan 15 ve 16 ncı senaryolara tekabül eden son ikisi, dayanak varlık fiyatında oluşabilecek uç hareketleri temsil etmektedir. Uç senaryoların diğer senaryolara göre baskın çıkmaması için, oluşan kar/zarar rakamı bir kapsama oranı ile çarpılır.

Senaryo	Fiyat Değişim Aralığı (Oran Olarak Fiyat Hareketi);	Senaryo	Fiyat Değişim Aralığı (Oran Olarak Fiyat Hareketi);
1	FDA Sabit	2	FDA Sabit
3	FDA 1/3 Yukarı	4	FDA 1/3 Yukarı
5	FDA 1/3 Aşağı	6	FDA 1/3 Aşağı
7	FDA 2/3 Yukarı	8	FDA 2/3 Yukarı
9	FDA 2/3 Aşağı	10	FDA 2/3 Aşağı
11	FDA 3/3 Yukarı	12	FDA 3/3 Yukarı
13	FDA 3/3 Aşağı	14	FDA 3/3 Aşağı
15	Aşırı Hareket Senaryosu: FDA % 200 Yukarı	16	Aşırı Hareket Senaryosu: Fiyat % 200 Aşağı

- (4) Aynı ürün grubundaki payların farklı takas günleri arasındaki baz riskinin teminatlandırılması amacıyla vadeler arası yayılma pozisyonu riski teminatı hesaplanabilir. Takasbank vadeler arası yayılma riskinin teminatlandıracağı durumda ilgili parametreleri, diğer parametreler ile birlikte genel mektup ile duyurur ve internet sitesinde yayınlar. Toplam teminat gereksinimine hesaplanan vadeler arası yayılma pozisyonu riski ilave edilir.

Vadeler Arası Risk Teminatı=

*min(Toplam Alış Adedi, Toplam Satış Adedi)*V.Arası Yayılma Parametresi*

Ürün grupları arası risk analizi

MADDE 45 - (1) Bir portföy için her bir ürün grubunun riski hesaplandıktan sonra, ürün gruplarının fiyat hareketleri arasındaki ilişkilerin (korelasyonların) portföy riskine etkisi göz önünde bulundurularak teminat hesaplanır. Ürün grupları kendi içlerinde netleştirildikten sonra bu gruplar arasında ters yönlü işlemlerin (Alış/Satış) olması halinde korelasyon etkisi hesaplanır ve toplam teminat gereksiniminden düşülür.

2 adet ürün grubuna ait pozisyonların yer aldığı bir hesap için ürün grupları arası yayılma pozisyonu kredisi aşağıdaki gibi hesaplanır.

Korelasyon etkisine konu pay adedi (KEKPA)=

Min (Grup 1 Toplam Adedi, Grup 2 Toplam Adedi)

Grup 1 için Risk Azaltıcı Etki (1→2)=

*Tarama Riski Grup 1*KEKPA/(Grup 1 Toplam Pozisyon Adedi)*

Grup 2 için Risk Azaltıcı Etki (2→1)

*= Tarama Riski Grup 2*KEKPA/(Grup 2 Toplam Pozisyon Adedi)*

Toplam Korelasyon Etkisi=

Grup 1 için Risk Azaltıcı Etki+Grup 2 için Risk Azaltıcı Etki

Netleştirme etkisi analizi

MADDE 46 - (1) Pay Piyasası BISTECH Marjin Yöntemi'nde aynı ürün grubunda yer alan payların netleştirme etkisi sınırlandırılabilir. Bu sınırlama bir hesapta bulunan tüm pozisyonların netleştirme yapılmadan teminatlandırılması sonucu elde edilecek tutar (brüt) ile netleştirme yapılarak elde edilecek tutar (net) arasındaki fark Takasbank tarafından 0 ile 1 arasında belirlenen netleştirme parametresi çarpılması suretiyle hesaplanır. Takasbank netleştirme etkisinin analiz edileceği durumda ilgili parametreleri, diğer parametreler ile birlikte genel mektup ile duyurur ve internet sitesinde yayınlar.

Netleştirme Etkisi=

[Tarama Riski (brüt)-Tarama Riski (net)](1-Netleştirme Parametresi)*

Başlangıç teminatının hesaplanması

MADDE 47 - (1) Başlangıç teminatı, tarama risk değerine, vadeler arası risk teminatı ile netleştirme etkisi tutarının eklenmesi ve hesaplanan toplam tutardan ürün grupları arasındaki korelasyon etkisi gözetilerek hesaplanan değer çıkarılması suretiyle bulunur.

Başlangıç Teminatı =

Tarama Riski+Vadeler Arası Risk Teminatı-Ürün Grupları Arası Risk Teminatı+Netleştirme Etkisi

Değişim teminatı ve toplam teminat gereksiniminin hesaplanması

MADDE 48 – (1) Pay Piyasası BISTECH Marjın Yönetiminde risk hesaplaması payın cari (piyasa) fiyatı kullanılarak yapılır. Alınan pozisyonların cari fiyatlarla değerlendirilmiş tutarı ile takas fiyatlarıyla (işlem fiyatı) değerlendirilmiş tutarı arasındaki fark değişim teminatını oluşturur. Değişim teminatı toplam teminat gereksinimini arttırabilir ya da azaltabilir.

*Değişim Teminatı= Pozisyon sayısı * (Cari fiyatı-Takas fiyatı)*

(2) Toplam teminat gereksinimi, başlangıç teminatının ve değişim teminatının toplamına eşittir

Teminat Gereksinimi=Başlangıç Teminatı+Değişim Teminatı

Gün içi teminat tamamlama çağrısı

MADDE 49 - (1) Gün içerisinde bir hesaba ilişkin toplam bulunması gereken teminat tutarının o hesaba ilişkin toplam değerlendirilmiş teminata oranının veya nakit teminat açığının Takasbank tarafından belirlenen kriterleri aşması durumunda, söz konusu aşımın tamamlanmasını teminen Takasbank tarafından gün içi teminat tamamlama çağrısı yapılabilir.

(2) Teminat tamamlama çağrısına konu yükümlülüklerin, iki saat içerisinde ilgili hesaba yatırılması gerekir. Bu süre zarfında yerine getirilemeyen yükümlülükler için temerrüt hükümleri uygulanır.

(3) Gün içi teminat tamamlama çağrısına ilişkin kriter, Takasbank tarafından piyasa şartları, marjin konsantrasyonu, teminat tamamlama çağrısının başlangıç teminatı ya da değişim teminatı kaynaklı olup olmadığı ve hesabın nominal/oransal açık miktarları gibi hususlar göz önüne alınarak belirlenir.

Gün sonu teminat tamamlama çağrısı

MADDE 50 - (1) Teminat tutarı bulunması gereken teminat seviyesinin altına düşen veya Türk Lirası teminat açığı bulunan hesaplar için her işgünü sonunda teminat tamamlama çağrısı yapılır.

(2) Bu tutar takas terminalleri aracılığı ile Üyelere bildirilir. Teminat tamamlama çağrısının sistem aracılığı ile gönderilmesi durumunda, başkaca bir ihbar ve bildirim gerek kalmaksızın üyenin çağrıyı aldığı kabul edilir. Üyenin sorumluluğu, Takasbank tarafından yapılan teminat tamamlama çağrısının üyeye ulaştığı anda başlar.

(3) Üyeler teminat tamamlama çağrısı yükümlülüklerini bir sonraki iş günü en geç saat 15:00'a kadar yerine getirmek zorundadırlar. Bu süre zarfında yerine getirilemeyen yükümlülükler için temerrüt hükümleri uygulanır. Yarım iş günlerinde teminat tamamlama son saati 11:00'dır.

(4) Teminat tamamlama çağrısı bulunan veya temerrüde düşmüş hesaplar, pozisyonların takasının gerçekleşmesi, teminat yatırma ve/veya bulunması gereken teminat değerini azaltıcı işlem yapılması yoluyla teminat tamamlama çağrısı veya temerrüt statüsünden çıkabilirler. Türk Lirası konsantrasyon sınırındaki aşımın dolayısıyla yapılan teminat tamamlama çağrılarının nakit olarak yatırılması gerekir.

(5) Teminat tamamlama çağrısını takip eden işgünü, risk hesaplama anlarının herhangi birinde teminat eksikliği bulunmayan hesaplar, teminat tamamlama veya temerrüt yükümlülüğünü sona erdirmiş sayılır. Ayrıca yatırılan toplam teminatın, teminat tamamlama çağrısının yapıldığı güne ilişkin fiyatlarla değerlendirilmesi sonucunda hesaplanan değerlendirilmiş tutarı, teminat tamamlama yükümlülüğünden fazla olması durumunda hesap gün içi tüm risk hesaplama anlarında teminat yetersizliğinde bile olsa teminat tamamlama çağrısı ya da temerrüt kapatılmış sayılır.

Teminat ve garanti fonu katkı payı olarak kabul edilebilecek kıymetler

MADDE 51- (1) Üyeler tarafından, teminat yükümlülüklerinin yerine getirilmesi amacıyla aşağıdaki varlıklar kullanılabilir. Takasbank Yönetim Kurulu Merkezi Karşı Taraf Yönetmeliği'nin 19 uncu

maddesi ile belirlenen diğer varlıkları da teminat veya garanti fonu katkı payı olarak kabul etmeye yetkilidir.

- a) Nakit Türk Lirası
 - b) Konvertibl Döviz,
 - c) Devlet İç Borçlanma Senedi,
 - ç) T.C. Hazinesi Dış Borçlanma Senetleri (Eurobond),
 - d) T.C. Hazinesi Varlık Kiralama A.Ş. Tarafından İhraç Edilen Kira Sertifikaları,
 - e) BIST 100 endeksinde bulunan pay senetleri ,
 - f) Hisse Senedi Şemsiye Fonu Payları,
 - g) Borçlanma Araçları Şemsiye Fonu Payları
 - h) Borsalarda İşlem Gören Standartta Altın.
- (2) Herhangi ihraççı veya banka tarafından veya bu ihraççı veya banka ile aynı sermaye grubuna dahil diğer ihraççı ve bankalar tarafından ihraç edilmiş veya verilmiş, Takasbank tarafından teminat olarak kabul edilen, menkul kıymetler ile kabul edilmiş garantiler toplamının (Hazine Müsteşarlığı tarafından ihraç edilen kıymetler ile sermayesinin çoğunluğu Hazine Müsteşarlığı'na ait olan diğer bankaların garanti ve menkul kıymetleri hariç), Takasbank tarafından bu piyasa için kabul edilmiş teminatlar içindeki payı %25'i geçemez. Yapılan dönemsel kontrollerde %25 sınırını aşan teminatlarda öncelik sıralaması dikkate alınır, sınır aşımına sebep olan son yatırılan teminat sahibi üyeler elektronik posta mesajı ile uyarılır. Teminatı değiştirmesi talep edilir.
- (3) Üyelerin kendilerinin ve/veya dahil oldukları sermaye grubuna bağlı banka ve şirketlerin garantileri ve ihraç etmiş oldukları menkul kıymetler (Hazine Müsteşarlığı'na ihraç edilen menkul kıymetler ile sermayesinin çoğunluğu Hazine Müsteşarlığı'na ait olan diğer bankaların garanti ve menkul kıymetleri hariç), üye tarafından Takasbank'a teminat olarak verilemez.
- (4) Öz sermaye halleri sonucu oluşan nakit tutarlar üyenin Türk Lirası cinsinden nakit teminat hesabına aktarılır. Pay cinsinden teminatlarda öz sermaye halinin pay değerinin değişebileceği dikkate alınarak, teminat seviyesinin korunması Üyenin sorumluluğundadır.
- (5) Teminata kabul edilen varlıklardan BISTECH sistemine tanımlı olanlar, entegrasyon kapsamında yer alan Geçerli Teminat Raporu aracılığı ile izlenir. Bu raporda yer almayan varlıkların teminata verilmek istenmesi durumunda, en az bir işgünü öncesinde ilgili varlığın sistemde tanımlanmasını teminen Takasbank'a bildirimde bulunulması gerekir. Takip sorumluluğu üyeye aittir.

Değerleme katsayıları

MADDE 52- (1) Teminatlara ve garanti fonu katkı paylarına uygulanacak, kesinti oranlarını yansıtan, değerlendirme katsayılarının hesaplanmasında Takasbank tarafından uygun görülen parametrik, parametrik olmayan veya simülasyon tabanlı istatistiksel yöntemler kullanılır. Teminat değerlendirme katsayılarının belirlenmesinde, ilgili varlığın Takasbank tarafından değerlendirilen kredi riski, vadesi, olağanüstü piyasa koşullarındaki volatilitesi, likiditesi ve varsa kur riski dikkate alınır.

- (2) Yapılacak hesaplamalarda kullanılacak istatistiksel güven düzeyi %99,90'a, kullanılacak likidite etme süresi ise 2 iş günü olarak dikkate alınır. Hesaplamalarda kullanılacak tarihsel verinin 1 yıldan az olmaması esastır. Yeterli veya hiç tarihsel verinin bulunmadığı varlıklar için değerlendirme katsayıları, benzer niteliklere sahip varlıklar için hesaplanan katsayılar kıyas alınarak belirlenir.
- (3) İşlem teminatı olarak kabul edilebilecek Türk Lirası dışı kıymetlerin teminat değerlerinin hesaplanmasında aşağıdaki değerlendirme katsayıları esas alınır.

Teminat Çeşidi	Değerleme Katsayısı
Türk Lirası	%100
Konvertible Döviz(USD)	%92
Konvertible Döviz(EUR)	%93
DİBS	%91

T.C. Hazinesi Dış Borçlanma Araçları (Eurobond)	%83
T.C. Hazine Varlık Kiralama A.Ş. Tarafından İhraç Edilen Kira Sertifikaları	%88
Pay Senetleri(BIST100)	(BIST 30 %76, BIST 100 %70)
Hisse Senedi Şemsiye Fonu Payları	%82
Borçlanma Araçları Şemsiye Fonu Payları	%88
Borsalarda İşlem Gören Standartta Altın	%83

Teminat kompozisyon limitleri

MADDE 53- (1) Piyasa’da hesaplanan başlangıç ve değişim teminatı toplamının en az %10’unun Türk Lirası nakit teminattan oluşması gerekir. Yönetim Kurulu Piyasa’daki gelişmelere göre bu oranı artırmaya yetkilidir. Türk Lirası nakit dışında teminata kabul edilecek diğer varlıklar ve bunlara ilişkin kompozisyon limitleri için aşağıda verilen tabloda belirtilen oranlar uygulanır. Takasbank Yönetim Kurulu teminat olarak kabul edilecek yeni varlıklar için kompozisyon limitleri belirlemeye veya bu Prosedür ile belirlenmiş olanlar da dahil kompozisyon limitlerinde değişiklik yapmaya yetkilidir.

İşlem Teminatı Olarak Kabul Edilebilecek Varlıklar	Grup Limiti	Alt Grup Limiti (Grup Limiti Yüzdesi Olarak)
Nakit Türk Lirası	En Fazla %100	-
Konvertible Döviz(USD/EUR)	En Fazla %90	-
DİBS	En Fazla %90	%50 (ISIN Bazında)
T.C. Hazinesi Dış Borçlanma Araçları (Eurobond)	En Fazla %90	%20 (ISIN Bazında)
T.C. Hazine Varlık Kiralama A.Ş. Tarafından İhraç Edilen Kira Sertifikaları	En Fazla %50	%20 (ISIN Bazında)
Pay Senetleri(BIST100)	En Fazla %40	%20
Hisse Senedi Şemsiye Fonu Payları	En Fazla %40	%20
Borçlanma Araçları Şemsiye Fonu Payları	En Fazla %20	%20
Borsada İşlem Gören Standartta Altın	En Fazla %25	-

(2) Grup limitleri toplam yatırılmış teminat üzerinden hesaplanır. Alt grup limitlerinin hesaplamasında ilgili varlık tutarının grup limiti uygulanmış toplam değerlendirilmiş kısmı dikkate alınır.

İşlem teminatlarının değerlerinin güncellenmesi

MADDE 54 - (1) Teminat olarak kabul edilen varlıklar, güncel piyasa fiyatları ile değerlendirilmelerini teminen Takasbank tarafından belirlenen fiyatlar üzerinden gün içerisinde risk hesaplama anlarında, teminat yatırma ve çekme işlemlerinde ve her işlem günü sonunda değerlemeye tabi tutulur. Teminat tamamlama çağrısı kapatma son saatinde çalışan risk hesaplama anında ise önceki gün sonu fiyatları ile değerlendirilir.

Değerleme	Değerleme Kriteri	Açıklama
Döviz	Gün İçi: Bankalararası Piyasa Alış - Satış kotasyonu ortalaması Gün Sonu: TCMB Döviz Alış Kuru	Gün sonu akşam 18:00'deki risk hesaplama anı dahil olmak üzere gün içi boyunca Bankalararası Piyasa kurları ortalaması, gün sonu risk hesaplama anında ise TCMB tarafından 15:30'da yayınlanmış olan alış kuru.

-Hazine Bonosu ve Devlet Tahvilleri - Sukuk	<p>Gün İçi: Takasbank verim eğrisi kullanılarak belirlenen teorik fiyat ya da TCMB Fiyatları.</p> <p>Gün Sonu: Takasbank gün sonu verim eğrisi kullanılarak belirlenen teorik fiyat ya da TCMB Fiyatları.</p>	<p>DİBS/Sukuk: Borsa Borçlanma Araçları Piyasası'nda işlem gören kuponlu tahvillerden oluşan verim eğrisi ile hesaplanan fiyatlar ile bu fiyatlara ulaşamadığında ise TCMB'ce belirlenen Devlet İç Borçlanma Senetlerinin gösterge niteliğindeki günlük değerleri kullanılarak değerlendirilir.</p> <p>Değerlemede kullanılan değerler, gün içi risk hesaplama anlarında güncellenen verim eğrisi paralelinde değişkenlik gösterebilir.</p>
Eurobond	<p>Gün İçi: Takasbank verim eğrisi kullanılarak belirlenen teorik fiyat ya da Takasbank tarafından belirlenen fiyat</p> <p>Gün Sonu: Takasbank verim eğrisi kullanılarak belirlenen teorik fiyat yada Takasbank tarafından belirlenen fiyat</p>	<p>İşlem gören Euro tahvillerden oluşan verim eğrisi ile hesaplanan fiyatlar ile verim eğrisi oluşturulamadığı durumda Takasbank tarafından belirlenen fiyat.</p>
Paylar	<p>Gün İçi: Hesaplama anı öncesinde BİAŞ Pay Piyasasında gerçekleşen son işlem fiyatı,</p> <p>Gün Sonu: Seans sonu son işlem fiyatı</p>	<p>Borsada işlem gerçekleşmemişse, Takasbank tarafından belirlenen teorik fiyat. İşlem gören menkuller için ise son işlem fiyatı. , Eşleşmemiş alış ve satış emirlerinin, (alış ve satışın eşanlı olarak gelmiş olması halinde) son işlem fiyatından daha sonra gelmiş olması halinde, alış ve satış fiyatlarının ortalaması da kullanılabilir.</p>
Yatırım Fonları	<p>İlgili günde ihraççısı tarafından açıklanan fiyat</p> <p>Gün İçi: Hesaplama anı öncesinde BİAŞ KMTP'de gerçekleşen son işlem fiyatı.</p> <p>Gün Sonu: BİAŞ KMTP günsonu bülten fiyatı.</p>	<p>İhraççısı tarafından açıklanan fiyat, takip eden işgünü için kullanılır.</p> <p>Borsa Kıymetli Madenler ve Taşlar Piyasası'nda T+0 valörlü işlemler için oluşan USD/ONS fiyatın ile önceki gün sonu TCMB döviz alış kuru kullanılarak hesaplanan fiyat ile değerlendirilir. Eğer işlem gerçekleşmemişse, teorik fiyat yada bir önceki seansta oluşan ağırlıklı ortalama fiyat kullanılabilir.</p>
Borsalarda İşlem Gören Standartta Altın		

(2) Değerlemeye konu fiyatlar, Takasbank tarafından gün içerisinde Takasbank Entegrasyon Menüsü üzerinde yer alan Geçerli Teminat Raporu aracılığıyla ilan edilir. Takasbank tarafından teminat olarak kabul edilmekte olan varlıkların değerlendirilmesinde kullanılacak teorik fiyatlama formülleri ve yöntemleri Takasbank internet sitesinde yayınlanır.

Teminatların mülkiyeti

MADDE 55- (1) MKT hizmeti çerçevesinde alınan teminatların mülkiyeti Kanunun 78 inci maddesinin ikinci fıkrası çerçevesinde Takasbank'a geçer. Takasbank, sözleşme kurulduğu anda ve teminat konusu varlıkların kanuni usullere uyararak devredilmesi sonucu mülkiyet hakkına sahip olur.

(2) Üyenin temerrüdü nedeniyle ya da ilgili mevzuat veya sözleşme hükümlerinde öngörülen nedenlerle teminatlardan Takasbank'ın alacaklarının karşılanması söz konusu olduğunda Takasbank, herhangi bir ihbar veya ihtarda bulunma, süre verme, adli veya idari merciden izin ya da onay alma, teminatın açık artırma ya da başka bir yol ile nakde çevrilmesi gibi herhangi bir ön

şartı yerine getirme yükümlülüğü olmaksızın, teminat konusu malvarlığını, borsa veya teşkilatlanmış diğer bir piyasada kote ise bu piyasada satarak satım bedelinden alacağını karşılama veya bu araçların değerini borçlunun yükümlülüklerinden mahsup etme hakkına sahiptir.

- (3) Kanunun 78 inci maddesi uyarınca teminatların mülkiyeti Takasbank'a ait olduğundan, teminattan doğan haklar da Takasbank'a aittir. Takasbank, yükümlülüklerin yerine getirilmesi şartıyla, vade sonunda teminatları hakları ile birlikte Merkezi Karşı Taraf Yönetmeliği'nin 27 nci maddesi hükümleri çerçevesinde ve Üye talebi doğrultusunda iade eder.

Teminatların izlenmesi ve yönetimi

MADDE 56- (1) Üyenin portföyüne, müşterilerine, işlemci kuruluş portföyüne veya müşterilerine ait pozisyonlarla ilişkilendirilen teminatlar, üyeye bağlı hesaplarda ayrı ayrı izlenir. İşlemci kuruluşa veya müşterilerine ait pozisyonlarla ilişkilendirilmiş teminatlar, üyenin kendi portföyüne veya müşterilerine ait pozisyonlardan kaynaklanan teminat açıklarının kapatılmasında veya temerrüdün sonlandırılmasında kullanılamaz. Üyenin tekil veya çoklu müşteri pozisyonları ile ilişkilendirilmiş teminatları, üyenin kendi portföyüne ait hesaplardan kaynaklanan teminat açıklarının kapatılmasında veya temerrüdün sonlandırılmasında kullanılamaz. Tekil müşteri pozisyon hesapları ile ilişkilendirilmiş teminatlar sadece ilgili müşteriye ait pozisyonlardan kaynaklanan teminat ihtiyaçlarının kapatılmasında veya temerrüdün sonlandırılmasında kullanılabilir. Üye portföyü ile ilişkilendirilmiş teminatlar, üyeye bağlı tüm pozisyon hesaplarından kaynaklanan teminat ihtiyaçlarının kapatılmasında veya temerrüdün sonlandırılmasında kullanılabilir. Kanunun 78 inci maddesinin üçüncü fıkrası hükmü saklıdır.

- (2) Kanun'un 79 uncu maddesi uyarınca Takasbank'ın, merkezi karşı taraf olarak yerine getirdiği işlemler nedeniyle teminat olarak aldığı malvarlığı değerleri üzerindeki hak ve yetkisi hiçbir şekilde sınırlandırılmaz. Teminat konusu mal varlığı değerleri üzerinde, üyenin herhangi bir sebeple tasarruf yetkisinin bulunmaması Takasbank'ın iyi niyetli aynı hak iktisabına engel olmaz. Teminat konusu mal varlığı değerleri üzerinde üçüncü kişilerin istihkak ya da sınırlı aynı hak iddiaları Takasbank'a karşı ileri sürülemez.
- (3) Teminat veren hakkında konkordato mühleti tanınması, konkordatosunun tasdiki, iflastan sonra konkordato mühleti tanınması, malvarlığının terki suretiyle konkordato süreci içine girmesi, uzlaşma yoluyla yeniden yapılandırılması, iflası, iflasın ertelenmesi veya 2004 sayılı İcra ve İflas Kanunu çerçevesindeki takip prosedürleri ya da Kanunun tedrici tasfiye ile ilgili hükümleri Takasbank'ın teminatlar üzerindeki hak ve yetkisini hiçbir şekilde sınırlandıramaz.

Teminat yatırma veya çekme işlemleri

MADDE 57- (1) Teminat olarak kabul edilebilecek varlıklara ilişkin yatırma, çekme işlemleri üye ekranlarından veya Takasbank'a verilecek olan yazılı talimat ile yapılabilir. Bu hesaplara doğrudan işlem yapılamaz.

- (2) Teminat yatırma çekme işlemleri üye serbest hesaplardan veya hesaplarına elektronik virman yapılması suretiyle gerçekleştirilir.
- (3) Teminat yatırmaya ve Türk Lirası dışındaki teminatların çekilmesine ilişkin son saatler Takasbank nezdindeki hesaplar arasında aktarım içindir. Takasbank dışına ya da dışından aktarımlar için ilgili ödeme sistemi/saklama kurumu operasyon iş kuralları uygulanır.
- (4) İş bu Prosedürün geçici hükümlerinde belirtilen Teminat Mektubu teminatı yatırma, çekme işlemleri sadece Takasbank kullanıcıları tarafından saat 17:00'a kadar yapılacaktır.
- (5) Teminat bazında yatırma, çekme son saatleri aşağıdaki gibidir:

İşlem Teminatı Olarak Kabul Edilebilecek Varlıklar	Tam Gün Yatırma Son Saati	Yarım Gün Yatırma Son Saati	Tam Gün Çekme Son Saati	Yarım Gün Çekme Son Saati
Nakit Türk Lirası	18:15	12:45	15:40	11:40

Konvertible Döviz (USD/EUR)	18:15	12:45	18:15	12:45
DİBS	18:15	12:45	18:15	12:45
T.C. Hazinesi Dış Borçlanma Araçları (Eurobond)	18:15	12:45	18:15	12:45
T.C. Hazine Varlık Kiralama A.Ş. Tarafından İhraç Edilen Kira Sertifikaları	18:15	12:45	18:15	12:45
Pay Senetleri (BIST100)	18:15	12:45	18:15	12:45
Hisse Senedi Şemsiye Fonu Payları	18:15	12:45	18:15	12:45
Borçlanma Araçları Şemsiye Fonu Payları	18:15	12:45	18:15	12:45
Borsada İşlem Gören Standartta Altın	18:15	12:45	18:15	12:45

(6) Bulundurulması gereken teminat tutarlarının çekilmesine izin verilmez. Teminat tamamlama yükümlülüğü bulunan hesaplardan teminat çekme işlemi gerçekleştirilmez.

Nakit teminat ve garanti fonu katkı paylarının nemalandırılması

MADDE 58- (1) Üyeler tarafından tesis edilen nakit Türk Lirası teminat ve garanti fonu katkı payları, varsa zorunlu karşılık olarak tesis edilecek kısmı düşüldükten sonra kalan tutar üzerinden, kredi riski ve likidite koşulları dikkate alınarak, Takasbank tarafından mümkün olan en iyi koşullarla nemalandırır. Nemalandırma işlemi, nemaya konu tutarın bankalara depo ya da mevduat olarak yatırılması ile repo işlemine konu edilmesi suretiyle, Takasbank limitleri dâhilinde yapılır. Takasbank nemalandırma amacıyla nakit teminatları organize para piyasalarına da plase edebilir. Olağandışı piyasa koşullarında nemalandırma yapılmayabilir. Piyasa koşulları nedeniyle Takasbank tarafından nemalandırma yapılamaması halinde nema ödenmez.

- (2) İşlem ve garanti fonu teminatlarının nemalandırma işlemleri saat 15:40'taki Üye Türk Lirası cinsinden nakit teminat bakiyeleri üzerinden yapılır. 15:40'tan sonra Takasbank'a teminat olarak yatırılan nakit Türk Lirası teminatlar nemalandırılmaz. Yarım iş günlerinde nemalandırma son saati 11:40 olup bu saatten sonra yatırılan Türk Lirası teminatlar nemalandırılmaz.
- (3) Teminat ve garanti fonu katkı paylarının varsa zorunlu karşılık yükümlülüğü düşüldükten sonra kalan tutarının nemalandırılmasından elde edilen brüt nema tutarlarından, Banka ve Sigorta Muameleleri Vergisi (BSMV) ve diğer yasal maliyetler ile Takasbank tarafından önerilen ve Kurul tarafından uygun görülen bir oranda "teminat takip ve nemalandırma ücreti" olarak Takasbank tarafından tahsil edilecek tutarın düşülmesi suretiyle kalan bakiye, ilgili hesaplara nema olarak eklenir.
- (4) Nema istemeyen üyelerin bu taleplerini Takasbank'a yazılı olarak iletmeleri gerekmektedir.

YEDİNCİ BÖLÜM

Garanti Fonuna İlişkin Esaslar

Garanti Fonu ve genel esasları

MADDE 59- (1) Takasbank, Piyasa'da vereceği MKT hizmeti kapsamında, üyelerin temerrüde düşmesi halinde oluşabilecek zararların ilgili üyelerin teminatlarını aşan kısmı için kullanılmak üzere üyelerin katkı payları ile oluşturulan bir garanti fonu kurar. MKT üyelerinin garanti fonuna katılımı zorunludur.

- (2) MKT üyelerinin garanti fonu katkı payları, yatırılmış ve Takasbank tarafından talep edilmesi halinde yatırılacak ilave garanti fonu katkı paylarından oluşur. Garanti Fonunun MKT Yönetmeliği, Yönerge ve Prosedür hükümleri çerçevesinde kullanılması durumunda, MKT üyelerinden yatırılmış garanti fonu katkı payı tutarını geçmemek üzere ilave katkı payı yatırımları istenebilir. 1 Nisan-31 Mart tarihleri arasındaki bir yıllık dönem içinde Üyelerden en fazla dört sefer ilave katkı payı yatırımları istenebilir. Bir seferde talep edilebilecek ilave garanti fonu katkı payı, her bir üye için, talebe mesnet teşkil eden temerrütlerin vuku bulduğu ay için hesaplanmış yatırılması gereken garanti fonu katkı payı tutarını aşamaz. İlave garanti fonu katkı payı tutarı, bir

kez yatırılmış tutarın tamamı olarak veya dilimler halinde toplam yatırılmış tutarı geçmemek şartıyla birden çok kez talep edilebilir.

- (3) Üyelikten ayrılma talebinde bulunan ancak bu talepleri henüz Yönetim Kurulu'nca karara bağlanmamış veya MKT üyeliğinden ayrılma talebi Yönetim Kurulu tarafından kabul edilmiş, ancak yatırılmış garanti fonu katkı payının iadesi için süre verilmiş MKT üyelerinin maruz kalabileceği maksimum garanti fonu yükümlülüğü, talep tarihinde henüz çözümlenmesi devam eden bir temerrüdün mevcut olmaması halinde, talepte bulunulan ay itibarıyla yatırılmış olması gereken garanti fonu tutarının iki katı, aksi takdirde üç katıdır. Takasbank tarafından muhtemel garanti fonu yükümlülüklerinden kaçınmak için MKT üyeliğinden ayrıldığı veya ayrılma talebinde bulunduğu değerlendirilen kuruluşlar tekrar MKT üyeliğine kabul edilmeyebilir.
- (4) Temerrüde düşen Üyenin işlem teminatları, garanti fonu katkısı, varsa sigorta poliçelerinden yapılacak tazminler ve Takasbank tarafından Piyasa'da karşılanmış riskler için yapılan sermaye tahsisi yetersiz kalmadıkça, diğer Üyelerin garanti fonu katkı paylarına başvurulamaz.
- (5) Üyeliğin sonlanması halinde Merkezi Karşı Taraf Yönetmeliğinin 33 üncü maddesi hükümleri çerçevesinde garanti fonu katkı payı geri ödenir.
- (6) Garanti fonundaki varlıklar amacı dışında kullanılamaz.
- (7) Üyeler tarafından garanti fonuna yatırılacak katkı paylarının, kendi mülkiyetlerindeki varlıklardan karşılanması esastır.
- (8) Garanti fonu, Takasbank tarafından temsil ve idare edilir.
- (9) Kurul izni çerçevesinde MKT hizmeti verilemeyecek pazar/platform ve/veya menkul kıymetlere ilişkin pozisyonlar garanti fonu hesaplamalarında dikkate alınmaz.

Garanti fonunun büyüklüğü ve üyelerce yapılacak katkı payı

MADDE 60- (1) Garanti fonunun büyüklüğü, en büyük açık pozisyona sahip üye ile ikinci ve üçüncü en büyük açık pozisyona sahip olan üyelerin stres koşullarında birlikte temerrüdü halinde ortaya çıkacak kaynak ihtiyacının büyük olanından az olamaz. Kaynak ihtiyacı üyelerin stres koşulları altında hesaplanan risklerinin işlem teminatları ile karşılanabilen kısmı dışında kalan bölümünden oluşur. Stres koşullarındaki riskin istatistiksel yöntemlerle tahmininde istatistiksel güven düzeyi %99,90 ve elde tutma süresi 2 işgünü olarak dikkate alınır. Takasbank piyasa şartlarını, teminat yoğunlaşmalarını ve temerrüt yönetimi kaynaklarının yeterlilik düzeyini gözeterek, asgari garanti fonu yükümlülüğünü, istatistiksel olarak hesaplanan yükümlülükten daha yüksek belirleyebilir.

- (2) Üyelerin garanti fonuna yapacakları katkı, sabit ve taşınmış oldukları riskleri ile orantılı olarak hesaplanan değişken katkı paylarından oluşur.
- (3) Sabit katkı payı olması gereken garanti fonu büyüklüğünün üye sayısına bölünmesi ile elde edilen ortalama tutarı geçmeyecek bir seviyede belirlenir.
- (4) Değişken katkı payı, Takasbank tarafından belirlenen dönem içerisinde üyenin piyasada bulundurması gereken ortalama teminat tutarının, piyasanın ortalama teminat tutarına bölünmesi suretiyle hesaplanan oranın, ilgili döneme isabet eden asgari garanti fonu büyüklüğü ile çarpılması suretiyle bulunur. Tespit edilen büyüklükler Üye ekranları vasıtasıyla duyurulur.
- (5) Bir Üyenin yatırılmış garanti fonu katkı payı, sabit katkı payı tutarından az olamaz. Üyelerin yatırımları gereken sabit katkı payı tutarları, 100.000 TL'dir. Bu tutar yılda en az bir kez, Piyasa, ulusal veya uluslararası ekonomide yaşanan gelişmeler dikkate alınarak gözden geçirilir ve gerekli görülmesi durumunda değiştirilebilir. Oluşturulacak garanti fonunun büyüklüğünün hesaplanmasında ve üyelerin değişken katkı payına esas teşkil eden ve bu maddenin 4 üncü fıkrasında yer alan ortalama piyasa katılımının belirlenmesinde kullanılacak veri setinin uzunluğu bir aydır. Garanti Fonu katkı payı yükümlülükleri her ayın ilk iş günü itibarıyla hesaplanır, takip eden işgünü itibarıyla güncellenir. Takasbank tarafından hesaplara yansıtılan garanti fonu katkı payı tutarına isabet eden değerlenmiş teminat tutarının hesaplara güncellenmenin yapıldığı günü takip eden işgünü saat 15:00'a kadar yatırılması gerekir. Yarım iş günlerinde teminat tamamlama son saati 11:00'dır. Yatırılmayan tutarlar için temerrüt hükümleri uygulanır.
- (6) Üyelerin garanti fonu katkı payı hesaplamaları ilgili üyelerin risk durumu ve piyasa koşulları gözetilerek Takasbank tarafından sekizinci fıkrada belirtilen tarihten bağımsız olarak herhangi bir zamanda da yapılabilir.

Garanti fonuna katkı payı olarak kabul edilebilecek kıymetler ve katkı payı tamamlama yükümlülüğü

MADDE 61- (1) Garanti fonuna katkı payı kabul edilecek varlıklar ve bunlara ilişkin kompozisyon limitleri aşağıdaki tabloda gösterilmektedir. Takasbank Yönetim Kurulu garanti fonu katkı payı olarak kabul edilecek varlıkların kompozisyon limitlerini piyasa koşullarına göre değiştirmeye ve yeni varlıklar için kompozisyon limitleri belirlemeye yetkilidir.

Garanti Fonu'na Kabul Edilebilecek Varlıklar	Grup Limiti	Alt Grup Limiti (Grup Limiti Yüzdesi Olarak)
Nakit Türk Lirası	En Fazla % 100	-
Konvertible Döviz (USD/EUR)	En Fazla % 100	-
DİBS	En Fazla % 100	%50 (ISIN Bazında)
T.C. Hazinesi Dış Borçlanma Araçları (Eurobond)	En Fazla %90	%20 (ISIN Bazında)
T.C. Hazine Varlık Kiralama A.Ş. Tarafından İhraç Edilen Kira Sertifikaları	En Fazla % 50	%20 (ISIN Bazında)
Pay Senetleri (BIST100 endeksi kapsamında olanlar)	En Fazla %40	20%
Hisse Senedi Şemsiye Fonu Payları	En Fazla %40	20%
Borçlanma Araçları Şemsiye Fonu Payları	En Fazla %20	20%

- (2) Garanti fonu katkı payı olarak yatırılacak kıymetlerin teminat değerlerinin hesaplanmasında kullanılacak kesinti oranlarını yansıtan değerlendirme katsayılarına işbu Prosedür'ün 52 inci maddesinde yer verilmiştir.
- (3) Kompozisyon sınırları toplam yatırılmış katkı payı üzerinden hesaplanır. Alt kompozisyon sınırlarının hesaplanmasında ilgili varlık tutarının toplam değerlendirilmiş kısmı dikkate alınır.
- (4) Garanti fonu katkı payı olarak kullanılan nakit dışı varlıklar, güncel piyasa fiyatları ile değerlendirilmelerini teminen, Takasbank tarafından belirlenen fiyatlar üzerinden değerlemeye tabi tutulur.
- (5) Gün sonu değerlemesi sonucunda katkı payı eksiği bulunan hesaplara, katkı payı tamamlama çağrısı yapılır. Katkı paylarının çağrının yapıldığı günü takip eden ilk işgünü saat 15:00'a kadar tamamlanması gerekir. Yarım iş günlerinde teminat tamamlama son saati 11:00'dır. Tamamlanamayan tutarlar için temerrüt hükümleri uygulanır.
- (6) Garanti Fonu içindeki nakit dışı varlıklar Üyenin talebi doğrultusunda değiştirilebilir.

Garanti fonunun kullanım esasları

MADDE 62- (1) Temerrüt yönetiminde, Takasbank Merkezi Karşı Taraf Yönetmeliği'nin 36 ncı maddesinin birinci fıkrasının (d) bendine kadar kullanılabilir kaynakların yetersiz kalması ve nakit yatırılan garanti fonu katkı paylarının yetersiz kalacağı anlaşıldığında, garanti fonundaki temerrüde düşmemiş üyelere ait nakit dışı katkı payları nakde tahvil edilmeye başlanır.

- (2) Garanti fonuna, ilgili temerrüdün ortaya çıktığı tarihten sonra katılan üyelere yatırılan veya mevcut üyelerin temerrüdün ortaya çıkmasından sonra aldıkları risklere karşılık yatırdıkları katkı payları kullanılmaz.

- (3) Garanti fonuna başvurulmasını gerektiren hallerde, temerrüt nedeniyle oluşan zararın kapatılmasına kadar geçecek süre içinde garanti fonundan katkı payı çekilmesine izin verilmez.
- (4) Katkı paylarına başvurulmasında en likit varlıktan başlayarak, nakde tahvil kabiliyetinin yüksekliği esas alınır. Garanti fonundaki nakit dışı teminatlardan nakde tahvil edilen ancak kullanılmayan nakit tutarlar, nakit dışı teminatları kullanılan üyelere oransal olarak iade edilir.
- (5) Garanti fonuna mal edilecek zararın temerrüde düşmemiş üyelere dağıtımında, üyelerin garanti fonu içindeki payları esas alınır.
- (6) Üyeler temerrüt yönetimi çerçevesinde kullanılmış olan yatırılmış garanti fonu katkı payı tutarlarını, 3 iş günü içerisinde tekrar yatırmakla yükümlüdürler.
- (7) Garanti fonuna mal edilecek zararın fon büyüklüğünün %50'sini aşması muhtemel görüldüğünde, üyelere taahhüt ettikleri ilave katkı paylarını yatırmaları talep edilebilir. Üyeler ilave katkı paylarını talepten sonra 5 iş günü içinde yatırmakla yükümlüdür. İlgili temerrüdün kapatılmasında kısmen veya hiç kullanılmayan ilave katkı payları iade edilebilir. Talep edildiği halde temerrüdün kapatılmasında kullanılmadan iade halinde, ilave garanti fonu katkı talebinde bulunulmamış sayılır.
- (8) Bir aylık dönemde üyeden talep edilebilecek ilave garanti fonu katkı payı tutarı, üyenin o ay için hesaplanan yatırılması gereken garanti fonu katkı payı tutarını aşamaz.
- (9) Temerrüt nedeniyle üyelere talep edilen ilave garanti fonu katkı paylarının kısmen veya tamamen kullanılması halinde üyelere garanti fonu yükümlülüklerini 44 üncü madde uyarınca hesaplanan miktara tamamlamaları istenir. Aynı ay içerisinde üyenin diğer üyelerin temerrüdü halinde katlanacağı maksimum zarar sınırını aşan garanti fonu katkı payları ay sonuna kadar sadece kendi temerrütleri halinde kullanılır. 1 Nisan - 31 Mart tarihleri arasındaki bir yıllık dönem içinde maksimum ilave garanti fonu katkı payı yükümlülüğünü yerine getiren üyelere talep edilecek normal garanti fonu katkı payı tutarları içinde bulunan bir yıllık dönem tamamlanıncaya kadar sadece kendi temerrütleri için kullanılır.

Garanti fonu katkı paylarının iadesi

MADDE 63 - (1) Üyeliği sona eren kuruluşların garanti fonundaki sabit garanti fonu katkı payı dışındaki katkı payları ve bunlara ilişkin tüm getiri ve haklar; söz konusu kuruluşa, ilgili piyasalarda gerçekleştirmiş olduğu işlemlerden doğan yükümlülükleri ile Üyeliğinin sona erdirilmesine ilişkin Yönetim Kurulu kararı tarihinden sona erme işlemlerinin tamamlandığı tarihe kadar geçen sürede meydana gelebilecek temerrütlerden dolayı Takasbank'ın karşı karşıya kalabileceği ödeme yükümlülükleri göz önünde bulundurularak, ödenmesi gereken vergi ve diğer yasal yükümlülükler indirilmek suretiyle iade edilir. Bir üyenin başka bir üyeye tüm aktif ve pasifi ile devri sonucu üyeliğinin sona ermesi durumunda, garanti fonu katkı payı iade işlemi, devir işlemlerinin tamamlandığı tarihi izleyen ilk garanti fonu katkı payı hesabını takiben gerçekleştirilir. Garanti Fonu hesaplaması, birleşen iki üyenin hesaplama dönemine isabet eden toplam pozisyon büyüklükleri üzerinden yapılır.

- (2) Üyeliği sona eren kuruluşun sabit garanti fonu katkı payları, piyasadaki tüm açık pozisyonların vadesi göz önünde bulundurularak Yönetim Kurulu tarafından belirlenecek süre sonunda iade edilir.
- (3) Üyeliği sona eren kuruluşun garanti fonu katkı paylarının aynen iadesi esastır. Aynen iadenin mümkün olmaması halinde iade mislen yapılır. Aynen veya mislen iade olunamayan katkı payları eşdeğerleri üzerinden iade olunur. Eşdeğer iadede katkı paylarının Takasbank tarafından nakde tahvil edildiği tarihteki fiyatlar kullanılır.
- (4) Üyeliği sona eren kuruluşun garanti fonu katkı payı/payları içerisinde nakit bulunması halinde, nakdin iadesinde nemalandırılan tutardan ödenmesi gereken vergi ve diğer yasal yükümlülükler indirilerek iade işlemi gerçekleştirilir.

SEKİZİNCİ BÖLÜM

MKT Hizmeti Verilen Kıymetlerde Temerrüt İşlemlerine İlişkin Esaslar

Genel esaslar

MADDE 64- (1) Aşağıdaki durumların varlığı halinde, başkaca bir ihbara gerek kalmaksızın ilgili üyenin temerrüde düştüğü kabul edilir ve temerrüt hükümleri uygulanır.

- a) Takasbank tarafından hesaplanan gün içi ve gün sonu teminat tamamlama yükümlülüklerinin, işbu Prosedür'de belirlenen süre içerisinde yerine getirilmemesi;
 - b) Takas işlemlerine ilişkin yükümlülüğün Prosedür'de belirlenen saatin sonuna kadar yerine getirilmemesi;
 - c) Garanti fonu ve ilave garanti fonu katkı payları tamamlama yükümlülüklerinin süresi içerisinde yerine getirilmemesi
 - ç) Prosedür'ün 13 üncü maddesi kapsamında üyenin yükümlülüklerinin Takasbank tarafından tasfiye edilmesine karar verilmesi.
- (2) Temerrüt halinde, Takasbank tarafından üyenin ilgili hesaplarındaki teminatlarını çekmesine izin verilmeyebilir. Bu konudaki karar Takasbank tarafından temerrüdün büyüklüğü, teminat hesaplarında var olan fazla/eksik teminat tutarları ve piyasa şartları gözetilerek verilir. Takasbank temerrüt büyüklüğünü ve piyasa şartlarını gözeterek, üyenin hesapları üzerinden emir iletiminin engellenmesini ve bekleyen emirlerin, emir defterinden silinmesini Borsa'dan isteyebilir.
- (3) Takasbank tarafından üyeye temerrüt halini sona erdirmesi için en fazla temerrüt tarihini takip eden iş günü saat 11:00'a kadar süre verilebilir. Verilen süre sonuna kadar temerrüt halinin sona erdirilmemesi halinde, Takasbank tarafından, temerrüt nedeniyle oluşan pozisyon açığını kapatmak ve aynı gün valörlü (T+0) işlem yapılmak üzere Piyasa'ya emir iletilebilir. Emrin gerçekleştirilebilmesi için takas borcu karşılığı bloke edilen alacaklarının yanı sıra üyenin işlem teminatı ve garanti fonu katkı payı tutarları kullanılabilir.
- (4) Nakit yükümlülüklerinin yerine getirilmesinde üyenin ilgili nakit borç kapatma hesabına aktarım saati, kıymet yükümlülüklerinin yerine getirilmesinde MKK nezdindeki takas havuz hesabına aktarıldığı saat borç kapatma saati olarak esas alınır.
- (5) Takas, teminat ve garanti fonu yükümlülüklerinin işbu Prosedür'de belirlenen sürelerde yerine getirilmemesi halinde temerrüt faizi uygulanır.

Kıymet temerrüdü

MADDE 65- (1) Kıymet temerrütlerinde Takasbank'ın mali sorumluluğu, Merkezi Karşı Taraf Yönetmeliği'nin 36 ncı maddesi ile belirlenen sınırlar saklı kalmak kaydıyla, kıymeti takas tarihinde teslim; takas tarihinde teslim edilememesi halinde aşağıda belirtilen usul ve esaslar çerçevesinde Piyasa'dan temin edilerek teslim edilmesi; bu şekilde teslimin de mümkün olamaması halinde ise aşağıda belirtilen usul ve esaslar çerçevesinde hesaplanan nakit karşılığına ek olarak teslimatın ya da ödemenin yapılacağı güne kadar hesaplanacak olan temerrüt faizinin belirlenen kısmının ödenmesi ile sınırlıdır.

- (2) Takas işlemlerinde, kıymet teslimle yükümlü üyenin temerrüdü durumunda, alacaklı üyeye Takasbank tarafından takasa konu kıymetin teslimatı esastır. Kıymet takas borçlusunun temerrüt hükümleri saklı kalmak üzere, kıymet borcu kısmen veya tamamen temin edildiği takdirde, alacak dağıtım işlemi Prosedür'ün 30 uncu maddesinin dördüncü fıkrasına göre yapılır. Kıymetin Piyasa'dan temin edilmesi sırasında Takasbank tarafından katlanılan maliyetler temerrüde düşen üyeden tahsil edilir.
- (3) Takasbank tarafından teslimi gereken kıymetin Piyasa'dan kıymet temerrüdünü takip eden 2 işgünü içerisinde temin edilememesi durumunda, alacaklıya teslim edilemeyen kıymet miktarının bedeli ödenir. Ödenecek bedelin hesaplanmasında, temerrüde konu kıymetin ödeme gününden bir önceki işlem gününde oluşmuş ağırlıklı ortalama işlem fiyatı esas alınır.
- (4) Kıymet temerrüdü durumunda 67 inci madde kapsamında temerrüt faizi uygulanır. Kıymet alacaklıya, teslimatın tamamı gerçekleştirilene veya nakit ödeme ile kıymet borcu tasfiye edilene kadar geçecek süre için, teslim edilemeyen kısma ilişkin olarak, tahsil edilen temerrüt faizi tutarının üçte ikisi (2/3) kadar ödeme yapılır. Hesaplanan faiz tutarının asgari temerrüt cezasının altında

kalması durumunda, hesaplanan tutar üzerinden ödeme yapılır. Bahse konu ödemeler günlük bazda hesaplanır.

- (5) Kıymet alacaklısının alacağıın Takasbank tarafından nakit olarak ödenmesi halinde kıymet borçlusunun borcu da nakde dönüşmüş olur. Kıymet teslimat borcu nakde dönüştükten sonra borçlu söz konusu nakdi Prosedür'ün 67 ve 68 inci maddeleri kapsamında hesaplanacak olan temerrüt faizi ile birlikte ödemekle yükümlüdür.

Nakit temerrüdü

MADDE 66- (1) Yönerge'nin 47 nci maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi kapsamındaki nakit temerrütlerde Takasbank'ın mali sorumluluğu, Merkezi Karşı Taraf Yönetmeliği'nin 36 ncı maddesi ile belirlenen sınırlar saklı kalmak kaydıyla, nakdin takas tarihinde ödenmesi; nakdin takas tarihinde ödenememesi halinde, piyasa şartları ve Takasbank'ın likidite imkanlarına bağlı olarak aşağıda belirtilen usul ve esaslar çerçevesinde ödeme ve buna ek olarak ödemenin yapılacağı güne kadar hesaplanacak olan temerrüt faizinin belirlenen kısmı ile sınırlıdır.

- (2) Nakit borcu kısmen veya tamamen kapatıldığı takdirde aynı gün içerisinde takas alacaklısına ödeme yapılması esastır. Nakit takas borçlusunun temerrüt hükümleri saklı kalmak üzere, nakit borcu kısmen veya tamamen temin edildiği takdirde, alacak dağıtım işlemi Prosedür'ün 29 uncu maddesinin üçüncü fıkrasına göre yapılır Verilen süre sonuna kadar temerrüt halini sona erdirmeyen üye için temerrüt tarihini takip eden iş günü sonuna kadar Takasbank tarafından aynı gün valörü ile (T+0) nakit yükümlülüğü karşılığı blokede bulunan kıymetlerin satışı yapılmak üzere Piyasa'ya emir iletilir. Yükümlülüğün sonlandırılabilmesi için üyenin teminat ve garanti fonu tutarları kullanılabilir.
- (3) Nakit temerrüdü durumunda 67 inci madde hükümleri uyarınca temerrüt faizi uygulanır. Nakit teslimat alacaklısına, nakit teslimatın tamamı gerçekleştirilene kadar geçecek süre için, teslim edilemeyen kısma ilişkin olarak, tahsil edilen temerrüt faizi tutarının üçte ikisi (2/3) kadar ödeme yapılır. Hesaplanan faiz tutarının asgari temerrüt cezasının altında kalması durumunda, hesaplanan tutar üzerinden ödeme yapılır. Bahse konu ödemeler günlük bazda hesaplanır.
- (4) Nakit teslimat borçlusu söz konusu nakdi Prosedür'ün 67 ve 68 inci maddeleri kapsamında hesaplanacak olan temerrüt faizi ile birlikte ödemekle yükümlüdür.

Temerrüt faizi

MADDE 67- (1) Takas, teminat ve garanti fonu yükümlülüklerini belirlenen saatten sonra yerine getiren üyelerden temerrüt faizi, yasal yükümlülükleri ile birlikte tahsil edilir.

- (2) Temerrüt faizinin hesaplanmasında, temerrüde düşülen tarih ile yükümlülüğün yerine getirildiği tarih arasındaki süre dikkate alınır. Şu kadar ki, takas tarihinde belirlenen son saatten sonra ancak aynı gün yerine getirilen yükümlülükler için temerrüt faizi katsayısı farklılaştırılabilir.
- (3) Temerrüde düşen üyeye, yerine getirilmeyen yükümlülük tutarının; BİAŞ Repo Ters Repo Pazarı, BİAŞ Bankalararası Repo Ters Repo Pazarı, TCMB Bankalararası Para Piyasası'nda veya Takasbank Para Piyasası'nda oluşan bir gecelik ağırlıklı ortalama faiz oranlarından en yüksek olanının Prosedür ile belirlenen katsayılar esas alınarak hesaplanacak tutarı kadar temerrüt faizi uygulanır.
- (4) Asgari temerrüt matrahının altındaki tutarlara temerrüt hükümleri uygulanmaz.
- (5) Tahsil edilecek temerrüt faizlerine alt sınır uygulanır. Hesaplanan temerrüt faizinin asgari temerrüt faizinin altında olması halinde asgari temerrüt faizi uygulanır.
- (6) Asgari temerrüt matrahı ve asgari temerrüt faizine ilişkin tutarlar, Piyasa koşulları doğrultusunda Maliye Bakanlığı tarafından her yıl ilan edilen yeniden değerlendirme oranı da dikkate alınarak belirlenir ve uygulama öncesinde üyelere duyurulur.
- (7) Takasbank, borcun kısmen veya tamamen ifa edilmemesinden dolayı temerrüt faizini aşan bir zarara uğramışsa, bu zarar temerrüde düşen Üye tarafından tazmin edilir.
- (8) Asgari temerrüt matrahı ve faizine ilişkin tutarlar Maliye Bakanlığı tarafından her yıl ilan edilen yeniden değerlendirme oranı dikkate alınarak güncellenir.

Temerrüt Faizinin Hesaplanması

MADDE 68- (1) Temerrüt matrahı; nakit yükümlülükler için gecikmeli olarak kapatılan tutar olup, menkul kıymet yükümlülükleri için gecikmeli olarak kapatılan menkul kıymet adedi ile işlem günü günlük ağırlıklı ortalama fiyatın çarpılması ile bulunan tutardır.

*Temerrüt Faizi= matrah * (baz faiz/100) * gün/360 * katsayı*
formülü ile hesaplanır ve varsa yasal yükümlülükler eklenir.

- (2) Yükümlülüğünün takas gününde takas son saatinden sonra 17:30'a kadar (17:30 dahil) yerine getirilmesi halinde katsayı 1 (bir), 17:31 ve daha sonra ya da izleyen günlerde yerine getirilmesi halinde ise katsayı 3 (üç) olarak uygulanır.

Tahakkuk, bildirim ve tahsilat

MADDE 69- (1) Temerrüt faizi ile diğer yasal yükümlülükler, üyenin geç yerine getirmiş veya ilgili gün sonunda yerine getirmemiş olduğu yükümlülükleri baz alınarak günlük olarak hesaplanır ve bulunan tutar bunu takip eden ikinci iş günü tahakkuk ettirilir.

- (2) Tahakkuk eden temerrüt faizi diğer yasal yükümlülükler ile birlikte tahakkuk tarihinden itibaren 3 iş günü içerisinde ödenir.
- (3) Tahakkuk ettirilen temerrüt faizinin bildirimini üye ekranları aracılığı ile elektronik ortamda yapılır. Bildirimin elektronik ortamda gönderilmesini müteakip üyenin başkaca bir ihbar veya bildirim gerektirmemesinin bildirimi aldığı kabul edilir.
- (4) Tahakkuk ettiği halde süresi içinde üye tarafından yatırılmayan temerrüt faizi ve diğer yasal yükümlülükler, takip eden iş günü üyenin serbest hesabından Takasbank tarafından re'sen tahsil edilir. Tahsil edilemediği takdirde temerrüt yönetim sürecine ilişkin işbu Prosedür'ün 70 inci maddesi hükümleri çerçevesinde faiz ve diğer yasal yükümlülükler de tahsil edilir.

Temerrüt yönetim süreci

MADDE 70- (1) Takas, teminat ve garanti fonu katkı payı yükümlülüklerini zamanında yerine getirmeyen ve Prosedür'de belirlenen süreler içinde Takasbank tarafından Piyasa'da yapılan işlemler sonucunda takas, teminat ve garanti fonu katkı payı borcu kapatılmayan üyenin ilgili temerrüdü MKT Yönetmeliği'nin 13 üncü maddesi uyarınca Borsa, Kurul, TCMB ve ilgili üyeye bildirilir ve üyenin hesapları üzerinde her türlü işlem yapma yetkisi durdurulur.

- (2) Üyeye ilave olarak varsa üyeye bağlı işlemci kuruluşların da Piyasa'da işlem yapma yetkisinin kaldırılması Borsa'dan talep edilebilir.
- (3) Takasbank, temerrüde düşen üyelere ilişkin nakit işlem teminatı tutarları ve garanti fonu katkı paylarının nemalandırma faaliyetinin dışında tutulmasına karar verilebilir.
- (4) Takasbank, temerrüde düşen üye hakkında Merkezi Karşı Taraf Yönetmeliği'nin ilgili maddeleri çerçevesinde, sadece bunlarla sınırlı olmamak üzere, aşağıdaki önlemlerin bir ya da birkaçını uygulayabilir. Şu kadar ki temerrüt yönetim araçlarının kullanımında temerrüdün nedeni ve piyasalara etkileri göz önünde bulundurulur.
- Temerrüde düşmemiş müşteri hesaplarındaki açık pozisyonların, Merkezi Karşı Taraf Yönetmeliği'nin 26 ncı maddesi uyarınca teminatlarıyla birlikte tamamen ya da kısmen temerrüde düşmeyen bir üyeye taşınması;
 - Temerrüde düşen üyenin kendi portföyüne ve kendisine bağlı teminat açığı bulunan müşteri hesaplarındaki nakit dışı teminatları ve garanti fonu katkı paylarının nakde çevrilmesi;
 - Üyenin diğer piyasalardaki işlem teminatı fazlalıklarının kullanılması,
 - İlgili Piyasa'da riskinin bulunmaması kaydıyla, üyenin diğer piyasalardaki garanti fonu katkı paylarının kullanılması,
 - Temerrüde düşmemiş üyelere ait garanti fonu katkı paylarının kullanımı için Yönerge'nin 46 ncı madde uyarınca hareket edilmesi,
 - Müşterilerin pozisyonlarının ve teminatlarının gerektiğinde re'sen veya müşterilerin talebiyle temerrüde düşen üyenin rızası aranmaksızın diğer üyelere taşınması,
 - Pozisyonların re'sen kapatılması,

- g) Aynı tarafla olan borç, alacak, pozisyon, teminat, hak ve yükümlülüklerin netleştirilmesi.
- (5) Takasbank tarafından temerrüde düşen üye hakkında bu Prosedür'de yer alan temerrüt hükümlerinin ve Merkezi Karşı Taraf Yönetmeliği'nin Beşinci Bölümü hükümlerinin tatbiki sonrasında oluşan ve temerrüde düşen üyeye ait teminat ve garanti fonu katkı paylarıyla karşılanamayan açıklar Takasbank ve diğer Üyelerin zararı olarak tanımlanır ve Merkezi Karşı Taraf Yönetmeliği'nin 36 ncı maddesinin birinci fıkrasında yer alan sıra ile üstlenilir. Temerrüde düşen üyeden daha sonra yapılacak tahsilatlar Merkezi Karşı Taraf Yönetmeliği'nin 36 ncı maddesinin beşinci fıkrası uyarınca dağıtılır.
- (6) Takasbank, Merkezi Karşı Taraf Yönetmeliğinin 36 ncı maddesi çerçevesinde karşılanmış risklere tahsis edilen sermayenin temerrüt nedeniyle kullanılması durumunda eksilen miktarı, bir ay içinde tamamlar. Bir yıllık sürede bu şekilde tamamlanacak tahsis edilen sermaye miktarı dönem başında belirlenen miktarı aşamaz. Eksilen sermayenin tamamlanmasına kadar geçecek bir aylık sürede tekrar temerrüt yaşanması halinde varsa tahsis edilen sermayeden arta kalan kısım kullanılır. Yetersiz kalan bölüm için temerrüde düşmemiş üyelerin garanti fonuna başvurulur. Sermayenin yeniden tamamlanması, kullanılmış garanti fonu katkı paylarının iadesini gerektirmez.

Takasbank Temerrüt Komitesi

MADDE 71- (1) Temerrüt faizi tahakkuk eden üye, temerrüdün takas, ilgili merkezi saklama sistemi veya ödeme sisteminden kaynaklanan nedenlerle kendi kusuru olmaksızın ortaya çıktığı veya temerrüt faizi hesaplamasında maddi hata yapıldığı gerekçeleri ile Takasbank nezdinde itiraz edebilir.

- (2) İtirazlar bir yazı ve ekinde itiraza ilişkin belgeler ile temerrüt tahakkuk tarihinden itibaren en geç 1 hafta içerisinde yapılır.
- (3) Temerrüde düşen üyenin itirazı, Merkezi Takas Yönetmeliğinin 35 inci maddesi çerçevesinde Takasbank bünyesinde oluşturulan Temerrüt Komitesi tarafından değerlendirilerek karara bağlanır.
- (4) Üye tarafından yapılan itirazın haklı bulunması durumunda temerrüt faizi uygulanmaz, tahsil edilmiş olması halinde ilgili tutar üyeye iade edilir.
- (5) İtirazın reddi durumunda ise, karar bir yazı ile ilgili üyeye bildirilir.
- (6) İtiraz, temerrüt faizinin süresi içerisinde ödenmesini durdurmaz.

Mağduriyet Ödemesi

MADDE 72- (1) Taahhüdünü yerine getirmede temerrüde düşen üye nedeniyle takas günü kendisine teslim veya ödeme yapılamayan üyeye beşinci fıkrada yer alan koşullarda mağduriyet ödemesi yapılır. Ancak aynı gün içerisinde gecikmeli olarak yapılan teslim ve ödemeler için mağduriyet ödemesi yapılmaz.

- (2) Mağduriyet ödemesi yapılması için üye talebi aranmaz. Ancak mağduriyet ödemesi almak istemeyen üyenin, bu talebini yazılı olarak Takasbank'a bildirmesi halinde kendisine ödeme yapılmaz.
- (3) Brüt takas kaynaklı temerrüt olması durumunda borçlu üye ile mağduriyeti hak eden üye aynı ise mağduriyet ödenmez.
- (4) Temerrüde düşen Üye nedeniyle kendisine ödeme veya teslim yapılamayan üyeye gecikilen günler karşılığı olarak, temerrüde düşen üyeden tahsil olunan temerrüt faizinin 2/3'ü mağduriyet ödemesi olarak ödenir. Temerrüt faizi tahsil edilmemesi halinde herhangi bir mağduriyet ödemesi de yapılmaz. Mağduriyet tutarları günlük bazda hesaplanır.
- (5) Mağduriyet ödemesi üyelerin serbest cari hesaplarına yapılır.
- (6) Mağduriyet ödemesinin yapılabilmesi için;
- a) Temerrüde düşen üyenin yazılı itirazda bulunmuş olması halinde itirazının geçersiz kabul edilerek temerrüt faizinin tahsiline karar verilmiş olması,
- b) Temerrüdün Borsa, Takasbank, MKK ve TCMB sisteminde oluşan sorunlardan kaynaklanmaması,
- c) Alacaklı üyenin, takas yükümlülüklerini zamanında yerine getirmiş olması gerekir.

DOKUZUNCU BÖLÜM

MKT Hizmeti Verilmeyen Kıymetlerde Temerrüt İşlemlerine İlişkin Esaslar

Genel esaslar

MADDE 73- (1) Piyasalarda gerçekleştirilen işlemler sonucunda doğan yükümlülüklerini takas tarihinde işbu Prosedür’de belirlenen saatler içerisinde yerine getirmeyen üyeler, herhangi bir bildirim gerek kalmaksızın temerrüde düşmüş sayılır.

- (2) Yükümlülüklerini takas tarihinde belirlenen saatlerden sonra yerine getiren veya takas tarihinde yerine getirmeyerek izleyen günlerde yerine getiren üyelerden temerrüt faizi tahsil edilir.
- (3) Nakit yükümlülüklerin yerine getirilmesinde üyenin ilgili nakit borç kapatma hesabına aktarım saati esas alınır.
- (4) Menkul kıymet yükümlülüklerinin yerine getirilmesinde, MKK nezdindeki takas havuz hesabına aktarıldığı saat borç kapatma saati olarak dikkate alınır.

Temerrüt Faizi

MADDE 74- (1) İşbu Prosedür’ün 67 inci maddesi hükümleri aynen uygulanır.

Temerrüt Faizinin Hesaplanması

MADDE 75- (1) İşbu Prosedür’ün 68 inci maddesi hükümleri aynen uygulanır.

Temerrüt Halinin Sonlandırılması

MADDE 76- (1) Takas tarihinde yerine getirilemeyen nakit/menkul kıymet yükümlülüklerine ilişkin temerrüt halinin sona erdirilmesi amacıyla, ertesi iş günü Borsa temerrüt pazarında işlem gerçekleştirilebilir.

- (2) Alım satım işlemlerinin temerrüde düşen üye açısından daha olumsuz fiyatlar üzerinden gerçekleşmesi halinde aradaki fark üyeden tahsil edilir. Aradaki farkın üye tarafından ödenmemesi durumunda tutar üyenin işlem teminatlarından tahsil edilir. İşlemlerin temerrüde düşen üye açısından daha olumlu fiyatlar üzerinden gerçekleşmesi halinde, yerine getirilemeyen yükümlülüğün karşılanması sonrasında kalan tutar ilgili üyeye ödenir.
- (3) Temerrüde düşen üye temerrüt halini belirlenen ve kendisine tebliğ edilen zamanda sona erdirmek zorundadır.

Tahakkuk, Bildirim ve Tahsilat

MADDE 77- (1) İşbu Prosedür’ün 69 uncu maddesi hükümleri aynen uygulanır.

Takasbank Temerrüt Komitesi

MADDE 78- (1) İşbu Prosedür’ün 71 inci maddesi hükümleri aynen uygulanır.

Mağduriyet Ödemesi

MADDE 79- (1) İşbu Prosedür’ün 72 inci maddesi hükümleri aynen uygulanır.

ONUNCU BÖLÜM

Transfer İşlemleri

Genel İlkeler

MADDE 80- (1) Transfer emri:

- Belirli miktarda fonun sistem içerisinde katılımcılar arasında devrolunmasına ilişkin katılımcı talimatını,
- Ödeme yükümlülüğünün üstlenilmesi veya yerine getirilmesi sonucunu doğuran, sistem kurallarına uygun talimatı,
- Menkul kıymetler ve diğer sermaye piyasası araçları üzerindeki hakları kaydi olarak veya sair şekilde sistem içerisinde devretmeye yönelik katılımcı talimatını ifade eder.

- Üyeler, saklama hesaplarında bulunan kıymetleri başka bir üye hesabına transfer edebilirler.
- Sistem üzerinden gerçekleştirilen transfer işlemleri alıcı tarafından reddedilemez ancak yeni bir transfer emri ile iade edilebilir. Ancak başka bir sistem ile bütünlük gerçekleştirilen transfer işlemlerinde ilgili sistem kuralları geçerlidir.
- Transfer işlemlerinde talimatın onaylanarak nakdin/sermaye piyasası aracının karşı üye hesabına geçtiği an talimatın geri alınamaz olduğu andır.
- Kaydi menkul kıymet transfer işlemleri, MKK sisteminde müşteri alt hesapları arasında gerçekleştirilir.
- Üyeler arası transfer işlemleri sistemde serbest ve şartlı virman olmak üzere 2 şekilde gerçekleştirilebilir.
- Transfer işlemleri giriş ve onay olmak üzere iki aşamada gerçekleşir.
- Transfer işlemlerinin üyelerin yetkilendirdiği personel adına tahsis edilen kullanıcı kodu ve şifreler ile Takasbank tarafından aşağıdaki belirtilen saatler içerisinde gerçekleştirilmesi esastır.

İşlem Türü	Saat
Aynı gün ve/veya valörlü şartlı virman talimatı işlemleri	17:05
Kollektif Yatırım Kuruluşları şartlı virman talimatı işlemleri	17:00
Kollektif Yatırım Kuruluşları serbest virman talimatı işlemleri	21:00

- Zorunlu hallerde Banka'ya yazılı talimat verilerek işlem yapılması da mümkündür.
- Yarım gün resmi tatil olan tarihlerde geçerli olacak süreler Takasbank tarafından ayrıca belirlenerek üyelere duyurulur.
- Takasbank, üyelerin Takasbank dışındaki hesapları ile bu hesaplardan Takasbank'taki üye hesaplarına yapılacak transfer işlemleri için diğer transfer sistemleri ile entegrasyonu sağlar. Takasbank dışına yapılacak transferlerde, hesabına transfer yapılan kurumun Takasbank üyesi olması şartı aranmaz.
- Transfer işlemlerine ilişkin süreler, ihtiyaç görülmesi halinde ilgili gün sistem kapanış saatine kadar geçerli olmak koşuluyla, ekip yöneticileri tarafından uzatılabilir.
- Transfer işlemlerine ilişkin içerik, format ve yöntem uygulama esasları ile duyurulur.

Serbest virman işlemleri

MADDE 81- (1) Fonların Piyasa'da gerçekleştirdiği satış işlemlerine ilişkin virman kayıtları sistem tarafından otomatik olarak oluşturulur. Oluşturulan kayıtların fon adına işlem yapmaya yetkili kullanıcılar tarafından doğrulanması ve onaylanmasını takiben virman gerçekleşir.

- Ödünç işlemi, hatalı virman, hatalı işlem ve diğer virman talepleri, fon ve/veya portföy saklayıcıları tarafından gönderilen gerekçeli virman talimatının Takasbank tarafından onaylanmasını takiben gerçekleşir. Takasbank gerekli görmesi halinde işlemi reddedebilir.

Şartlı virman işlemleri

MADDE 82- (1) Nakit ve menkul kıymet transferleri sistem üzerinden, teslim karşılığı ödeme prensibi çerçevesinde, eşanlı olarak gerçekleştirilir.

- (2) Şartlı virman işlemine konu nakit transferi üyelerin Takasbank nezdindeki nakit hesapları arasında; menkul kıymet transferleri ise saklama bakiyesinin bulunduğu sistem üzerinde gerçekleşir.
- (3) İşlem iptal son saatine kadar tek taraflı olarak sisteme girilmiş ancak eşleşmemiş işlemler sistem tarafından iptal edilir. Karşılıklı olarak girilmiş ve eşleşmiş olan kayıtlar ise girilen gün dahil olmak üzere 3 iş günü sistemde tutulur.
- (4) İşleme taraf olan her iki üye tarafından sisteme iletilen talimatlar otomatik olarak eşleştirilir. İşlem, taraf olan üyelerin borçlarını kapatmalarını takiben gerçekleşir.
- (5) Sisteme ileri valörlü şartlı virman talimatı iletilebilir. Talimatlar sisteme tanımlandıkları tarihte eşleşir, valör tarihinde gerçekleşir.

Şartlı virman yöntemleri

MADDE 83- (1) Şartlı virman işlemleri; normal ve parçalı olarak gerçekleştirilebilir. Normal şartlı virman talimatları ile zincir işlemleri oluşturulabilir.

- (a) Normal şartlı virman işlemi, üyelerin nakit ve menkul kıymet yükümlülüklerini yerine getirmesiyle eş zamanlı olarak tek parçada gerçekleşir.
- (b) Parçalı şartlı virman işleminin gerçekleşebilmesi için; her iki tarafın da talimat girişinde parçalı işlem alternatifini tanımlaması ya da parçasız olarak girilen işlemlerin daha sonra işlemin her iki üyesi tarafından parçalı hale getirilmesi gerekir.
- (c) Parçalı şartlı virman işlemi, nakit ve menkul kıymet olarak yerine getirilen yükümlülük oranında parçalı olarak gerçekleşir.
- (ç) Bir şartlı virman işlemi karşılığında alacaklı olunan nakit/menkul kıymet ile başka bir şartlı virman işlemine ait nakit/menkul kıymet borcun kapatılması amacıyla zincir kurulabilir. Zincir kuran üye, net bakiye üzerinden yükümlülüklerini yerine getirerek işlemlerin tamamlanmasını sağlar.

ONBİRİNCİ BÖLÜM

Çeşitli ve Son Hükümler

Ücret ve komisyonlar

MADDE 84- (1) Takasbank'ın bu Prosedür kapsamında sunmuş olduğu hizmetlere ilişkin olarak Üyelerine uygulayacağı ücret ve komisyonlar hakkında Genel Yönetmeliğin 35 inci maddesi hükümleri uygulanır.

- (2) Prosedür kapsamındaki takas hizmetlerine ilişkin ücretler, Yönetmeliğin 61 inci maddesinde yer alan esaslar çerçevesinde belirlenerek üyelere duyurulur.
- (3) Ücret, işlemin niteliğine göre işlem esnasında veya aylık olarak tahakkuk ettirilir ve üyenin Takasbank nezdindeki hesaplarından tahsil edilir.
- (4) Tahakkuk tarihinden itibaren 3 iş günü içerisinde itiraz edilmeyen komisyon tutarı kabul edilmiş sayılır.
- (5) Süresi içerisinde ödenmeyen komisyonlar üyelerin serbest cari hesabından re'sen tahsil edilir.

Disiplin hükümleri

MADDE 85- (1) Bu Prosedür'de belirlenen yükümlülüklere uymayan üyeler hakkında, Yönerge ve Prosedür'de yer alan hükümlere ek olarak Merkezi Takas Yönetmeliği'nin Yedinci Bölümünde yer alan disiplin hükümleri de uygulanır.

Olağanüstü durumlarda alınacak tedbirler

MADDE 86- (1) Takasbank, Piyasa takas işlemlerinin olumsuz etkileneceğini öngördüğü olağanüstü durumların varlığı halinde alınacak önlemleri belirlemeye ve uygulamaya yetkilidir. Söz konusu

durumlarda Merkezi Karşı Taraf Yönetmeliği'nin 48 inci maddesinde yer alan tedbirleri almaya yetkilidir.

Prosedürde hüküm bulunmayan hallerde uygulanacak hükümler

MADDE 87- (1) Prosedür'de hüküm bulunmayan hallerde Merkezi Takas Yönetmeliği ve Merkezi Karşı Taraf Yönetmeliği ve Yönerge hükümleri uygulanır.

Duyurular

MADDE 88- (1) Prosedür kapsamında yer alan hususlara ilişkin detaylar ve değişiklikler Takasbank tarafından yayımlanacak Genel Mektuplar, Duyurular ve Uygulama Esasları ile üyelere duyurulur.

Olağanüstü Durumlar

MADDE 89- (1) Olağanüstü durumlarda izlenecek karar alma süreçleri, teknik, işletimsel ve operasyonel yordamlar ile araçlar Takasbank tarafından hazırlanan olağanüstü durum kılavuzu ile belirlenerek üyelere duyurulur.

Sistem İş Sürekliliği

MADDE 90- (1) Sistem iş sürekliliği planı ve olağanüstü durum kuralları "Takasbank İş Sürekliliği Yönetmeliği", bu yönetmeliğe bağlı alt düzenlemeler ve süreklilik planları ile düzenlenmiştir. İş sürekliliğine ilişkin genel politika metinleri Takasbank web sitesi vasıtası ile katılımcılara duyurulur.

Sistem Kurallarında Değişiklik

MADDE 91- (1) Takasbank sistem kurallarını değiştirmeye yetkilidir. Sistem kurallarının değiştirilmesinin ilgili mevzuat uyarınca yetkili mercilerin onayına tabi kılındığı durumlarda, değişiklikler söz konusu onayı müteakip uygulamaya alınır.

(2) Sistem kurallarında yapılacak yapısal değişiklikler Üyelerin gerekli teknik veya hukuki alt yapıyı hazırlamalarını teminen en az on beş gün önce üyelere bildirilir.

Geçici Hükümler

MADDE 92- (1) Piyasa'da 31/12/2018 tarihine kadar teminat mektupları, teminat ve garanti fonu katkı payı olarak kabul edilebilir.

(2) 01/01/2019 tarihinden itibaren mevcut teminat mektupları teminat ve garanti fonu katkı payı olma niteliğini kaybeder. Üyeler bu süre içerisinde teminat mektuplarını diğer teminat türlerinden biri veya birkaçıyla değiştirmekle yükümlüdür.

(3) Sadece Türk Lirası cinsinden teminat mektupları kabul edilecektir.

(4) Teminat mektubunun şekli ve kapsamı Takasbank tarafından belirlenen ve üyelere duyurulan örneğe uygun olarak hazırlanmalıdır.

(5) Takasbank limitleri dahilinde kabul edilecektir.

(6) Teminat mektupları, kesin ve süresiz olmalıdır.

(7) Aynı gruba veya holdinge bağlı bankaların birbirlerine verdikleri ve üyelerin bağlı oldukları grup veya holding bankalarından aldıkları teminat mektupları teminata kabul edilmez.

(8) Mektup tesliminden önce, mektubun alınacağı banka ve mektup tutarı için Takasbank'tan opsiyon alınması gerekmektedir.

(9) Mektuplar, Takasbank tarafından, keşideci bankanın Genel Müdürlüğü'nden, mektuba dair yazılı teyit alındıktan sonra (teyit yazısını imzalayanların imza sirküleri ile birlikte) veya Kredi Kayıt Bürosu tarafından geliştirilen "Teminat Mektubu Durum Sorgulama" sisteminden yapılan sorgulama sonucu keşideci bankada aktif risk kaydı bulunması halinde teminata kabul edilir.

(10) Mektupların kabulü, teyidi ve sisteme girişi esnasında geçirilecek sürelerden kaynaklanabilecek üye mağduriyetleri için Takasbank sorumlu tutulamaz.

(11) Pay Piyasası teminat yükümlülüklerinin tamamı için tek bir teminat mektubu verilmesi mümkündür. Teminat mektubu tutarını aşmayacak şekilde hangi teminat türlerine kabul edileceği (İşlem Teminatı (Müşteri), İşlem Teminatı (Portföy) ve Garanti Fonu Katkı Payı) kapak yazısında belirtilir.

- (12) Tüm teminat türleri için tek bir teminat mektubu verilmesi halinde temerrüt nedeniyle teminat mektubunun tazmin edilmesi gerektiğinde teminat mektubu tutarının tamamı tahsil edilir. Tazmin edilen teminat mektubunun yükümlülüğü aşan kısmı üyenin nakit Türk Lirası teminat hesabına aktarılır.
- (13) İşlem teminatı ve garanti fonu katkı payı değerlemelerinde, teminat değerlendirme katsayısı 1.0 (%100) teminat mektubu konsantrasyon limiti ise %75 olarak uygulanır.

MKT Üyeliği

MADDE 93- (1) Prosedür'ün yürürlüğe girdiği tarih itibariyle Piyasa'da işlem yapan doğrudan takas üyeleri, doğrudan MKT üyesi statüsü ile Takasbank'a üye olarak kabul edilir.

Yürürlük

MADDE 94- (1) Prosedür yayımlandığı tarihte yürürlüğe girer.

(2) Bu Prosedür'ün yürürlük tarihi itibariyle İstanbul Takas ve Saklama Bankası A.Ş. Borsa İstanbul A.Ş. Pay Piyasası Takas ve Teminat Yönetimi Prosedürü yürürlükten kalkar.

Yürütme

MADDE 95- (1) Prosedür hükümlerini Genel Müdür yürütür.